

Naujienu Antroji Dalis

NR. 481

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

Milijono dramblių šalis

Pasakos ir tikra istorija apie Laos kraštą

Milijono dramblių ir baltųjų skėčio šalis, trumpai vadinama Laos, yra pasakiškas Tolimųjų Rytų kraštelis, išprasutas Kinijos, Tailando, Kambodžijos ir Vietnamo tarpe, gyvenamas geraširdžių, lengvabūdių žmonių, kurie nieko labiau nenori, kaip ramybės.

Laoso žmonės sėkmingai atsilaukė prieš visokią civilizaciją, ypatingai prieš Dvidešimtajį Amžių. Jie net patys nežino, kiek jų krašte yra gyventojų. Spėjama, apie du milijonai, — pusmilijonį atimk — pridėk, nieko nepakenksi. Kaip savo gyventojų, taip dar labiau jie nemėgsta savo ūkinės statistikos, ir pagrįstai nemėgsta, kadangi (kitų, ne jų apskaičiavimais) statistika parodė jų prekybos balanse 98% deficitą!

Laosiečiai niekuomet sau galvų nesuko tokiais dalykais, kaip telefonas, sanitarija ar vonios. Jų geriausias visame krašte sostinėje Vientiane viešbutis, vadinamas Settha Palace, yra smarkiai apšepęs bungalow namas, kur svečius kas rytą prikelia aplinkui langus klykaujančių žąsų pulkas.

Be kelių panešiotų lėktuvų, krašte nėra jokio susisiekimo. Prieš keletą metų kažkas pastatė geležinkelio stotį prie Savannakhet miestelio, bet paties geležinkelio dar iki šiol niekas nepradėjo. Sostinė Vientiane su 120,000 gyventojų, sanskritiškai vadinama Candapu rissattanagamahana-gara, turi į šiaurę nuo miesto vieną vieškelį, kurs per 8 mylias yra išmeksfaltuotas nuo miesto centro iki krašto apsaugos ministerio teniso aikštės užmiestyje.

Svetimšaliai čia suserga nervų sugriuvimu vien tik dėlto,

kad negali pakelti čiabuvių visiškos inercijos, nejudrumo ir nesugebėjimo, bet kaip Laos sosto įpėdinis kunigaikštis Savang Vatthana sako, nė vienas laosietis dar nėra sirgęs nervų suirimu.

Sakoma, iš kalbos pažinsi tautą. Taigi, laosiečių kalboje populiariausias yra sakiny (jį tariant reikia linkterėti galvą) "be pen nyam". To sakinio prasmė yra keliariopa: reiškia "Nepaisyk", "Kas kam darbo", etc.

Laose yra visiškai smerktinas ir labai blogo skonio dalykas, — dirbti daugiau, negu būtina reikalinga. Turtų kaupimas yra ir netikslu ir nuodėminga. Žmogus apdirba tik tiek žemės, kiek, jo supratimu, yra būtina reikalinga jo šeimai išmaitinti. Tuo tikslu jis dirbamąjį žemės sklypą padalina į tiek rėžių, kiek yra jo šeimoje narių. Jei naujas kūdikis gimsta, šeimos galva išplėšia naują sklypą ir jį nu-dirba; kai senelė miršta, jis tuojau meta dirbęs sklypą, kurs buvo jos maistui skirtas.

Svarbiausias visos Laos karalystės pajamų šaltinis yra opiumas, kurį, kaip baltas aguonas, kalnuose augina keista, svetima, primityvi gentis, vadinama Meo.

Tie Meos (spėjama, kad jie yra kilę iš čia atklydusių eskimų) sąmoningai palaiko ir patys platina apie save gaudus, kad menamai jie yra baisūs raganiai, kurie moka pasiversiti vilkais ir tigras ir kad jie minta savo sudraskytų žmonių kepenomis. Šiaip, laosiečiai su jais palaiko gyvus prekybos mainus, kai Meos iš kalnų jiems į pakalnes atneša

(Tęsinys 2 psl.)

Dienų Skeveldros

1.

Šiandie pakalbėkime apie kalbą. Visų pirma kas tai ta kalba? "L. Enciklopedijoje" sakoma, kad kalba — šitai priemonė sąmonės turiniui išreikšti.

Jei žvilgtersime į "Dabartinės Lietuvių Kalbos žodyną", išskaitysime štai ką:

"Kalba — sistema garsinių ir žodyninių gramatinių priemonių, užvirtinančių mąstymo rezultatus ir tarnaujančių žmonių bendravimo, minčių pasikeitimo ir tarpusavio susižinojimo įrankiu visuomenėje".

Bet kalbėkime į temą. Prieš 7 metus "Terra" išleido dr. P. Joniko "Lietuvių Kalbos Istoriją". Manau, kad ji yra kiekvieno sąmoningo lietuvio knygu spintoj. "Pravėdinkime" josios puslapius. Va, 13 psl. autorius rašo:

"Kalba nėra visai pastovi, bet kinta kartu su gyvenimu".

Kalbininkų nuomone, kad kadaise bus buvusi viena protautė, viena prokalbė ir žmonės gyvenę vienoj protėvynėj. Bet nebriskime toli į praeitį. Gerb. skaitytojau, jei kur užtiksi šias 3 raidelytes ide., skaityk jas, kaip indo-europiečių. Kam šis terminas? Ogi mokslininkų nustatyta, kad lietuvių kalba priklauso vadinamajai indo-europiečių kalbų šeimai. Šiandie ide. kalbomis kalba Europoj, Amerikoj ir Australijoj apie bilijonas ir 200 milijonų žmonių. Jei įdomu, tai į ide. kalbų šeimą įeina: 1) romanų, (prancuzų, ispanų, portugalu, italu, rumunų), 2) germanų (anglių, vokiečių, danų ir kt.), 3) slavų (lenkų, rusų, čekų, bulgarų, serbų-kroatų, ukrainiečių, gudų), 4) indo-irakėnų (indų, pėrsų) ir 5) [jei neminėti jv. smulkių, k. a.: albanų, graikų, armėnų, keltų] baltų arba aisčių kalbos. Beje, kirčiuotina b-a-l-t-ų arba a-i-s-č-i-ų.

Be ide., dar žinomos šios didesnės kalbinės grupės: 1) tibetiečių-kintų (klaba apie 450 milij. žmonių), 2) semitų (kalba apie 40 milij. žmonių; čia įeina ir žydai ir ... arabai: beje, Kristus yra kalbėjęs semitų kalba, vadinamąja aramajų tarme, jau nebevertojama). Bet grįškime (kartu su mūs vadovu dr. P. Joniku) į savo kraštą.

47 psl. skaitome:

"Pirmą kartą lietuvių vardą pamini vienas Karolio Didžiojo (768—814) žvalgas. Lenkų kronikų Lietuva pirmą kartą minima 1009 m., o rusų — Nestoro kronikoje (Litva), parašytoje XI a. gale".

Beje, aisčių pavadinimą pirmasis pamini Tacitas veikale Germania, parašytame 98 m. po Kristaus. Kada iš viso lietuvis

atsirado Baltijos jūros pakrasty? Archeologų teigimu, žmogaus gyvenama nuo 12,000 metų, o aisčių arba baltų gyvenama nuo mažiausia 4,000 metų. Ir todėl ne be pagrindo poeto sakoma, kad iš amžių kyla mūs tauta!

Prūsai, lietuviai, latviai, kuršiai, žiemgaliai ir sėliai kadaise kalbėjo viena aisčių arba baltų prokalbe. Anot autoriaus, "baltų prokalbė bus gyvavusi maždaug 1000 — 500 (o gal 1500—500) m. prieš Kristų".

Baltų prokalbės ir protautės skilimas vykęs šitaip: vakariniai baltai (prūsai) ir rytiniai baltai (lietuviai-latviai). I—II a. po Kristaus istorikai ir geografsai jau mini atskirą prūsų tautą (prūsai visiškai išnyko 17 a.). Rytiniai baltai tarp savęs dar kokį 1,000 metų bus kalbėję bendra kalba vad. lietuvių-latvių prokalbe). Bendrai prokalbė truko maždaug iki VII a. po Kristaus (o skyrimasis užtruko 400 metų).

"Be lietuvių ir latvių, rytinei baltų šakai priklauso dar žiemgaliai ir sėliai; prie tos šakos skirtingi ir kuršiai" (37 psl.).

Tiesa, vakarinių baltų kiltys, k. a.: pamedėnai, pagudėnai, varmiečiai, notangėnai, sembai, nadruviai, skalviai, sūduviai, bartai ir galindai, — išnyko tarp nuolatinių karų, marų, bado ir kitokio negando, platesnių kalbinių paminklų nepalikę.

2.

49 psl. skaitome:

"Lietuvių kalba ir ligi šios dienos yra išlaikiusi labai daug žilos senovės, kaip reta kuri ide. kalba. Dėl to ji yra labai svarbi lyginamajam ide. kalbų mokslui".

Beje, lietuvių, latvių ir prūsų kalbų panašumui čia išrašoma po 3 žodžius iš "Tėve Mūsų":

Teateinie Tavo karalystė

(Liet.)

Lai atnak tava valstiba

(Latv.)

Pereis tvais riks. (Prūs.).

3.

Kur baltų protėvynė? Čia atsakoma 25—26 ir 27 psl. Skaitykime:

"...iš bendrųjų medžių vardų pirmiausia galime spręsti kur baltai prokalbės metu nebus gyvenę. Baltų paveldėtas iš prokalbės bendras beržo vardas (prūsų berse, liet. beržas, latv. berzs) rodo, kad baltai negalėjo ateiti iš Italijos, nei iš Mažosios Azijos, kur beržų nėra. Negalėjo baltai būti atsikėlę nei iš tolimosios šiaurės, nes jie tada nebūtų taip gerai pažinę šių medžių: ažuolo (pr.

(Tęsinys 2-me pusė.)

Dail. Vytautas Ignas — Grafika

SKRAIDANČIOS ŽVAIGŽDĖS

Senas doras Flambeau ypač mėgo pasakoti apie savo paskutinį nusikaltimą.

— Tai buvo mano puikiausias ir — keistai aplinkybėmis susidėjęs — taip pat mano paskutinis nusikaltimas. Aš įvykdžiau jį Kalėdų metu. Būdamas tikras menininkas, aš visada stengiausi veikti taip, kad nusikaltimas būtų suderintas su tam tikru metų laiku arba peizažu. Aš parinkdavau nusikaltimui, lyg skulptūrinei grupei, tinkamą vietą, pavyzdžiui sodą arba pakriaušę. Pavyzdžiui, anglų sklypams smagiausia ištuštinti kišenės ilguose kambariuose, kurių sienos apkalto ažuolinėmis lentomis; turtinigus žydus maloniausia palikti be skatiko puikioje Riche kavinėje. Jei aš užsimanydavau palengvinti kurio nors Anglijos kunigo sunkią žemiškų gėrybių našta (tai atlikti visai nėra taip paprasta, kaip gal būtų, jums atrodo), tai norėjau matyti savo auką žalių pievų ir pilkų senoviško miestelio varpinių aplinkoje. O Prancūzijoje, „skolindamasis“ tam tikrą sumą iš turtingo ir gobšaus ūkininko (tai įvykdyti beveik neįmanoma), aš džiaugdavausi, matydamas jo pasipiktinusių fizionomiją rūpestingai apkirptų tuopų arba didingų Galų lygumų fone.

Taigi, mano paskutinis nusikaltimas buvo linksmas, malonus, angliškas, kalėdinis, ne labai pelningas nusikaltimas, nusikaltimas pagal Čarlį Dikensą. Aš įvykdžiau jį sename name netoli Putni. Prie namo buvo arklidė, namas turėjo poetišką pavadinimą, kuriuo galima buvo pasigėrėti, pažiūrėjus į abejus vartus; buvo taip pat neišvengiama araukarija. Bet gana! Jūs be abejonės jau įsivaizduojate, kaip tas namas atrodė. Dievaži, anuo metu aš labai drąsiai ir vykusiai pamėgdžiau Dikenso stilių. Net liūdna, kad tą patį vakarą aš atlikau atgailą ir pradėjau naują gyvenimą.

Ir Flambeau ėmė pasakoti visą istoriją, lyg žiūrėdamas į ją vieno jos veikiančio asmens akimis. Bet net ir šitaip papasakota ji atrodė keistoka. O bešališkas stebėtojas turėtų pasakyti, jog ta istorija buvo iš tiesų neįmanoma. Bet būtent tokia forma tebūnie ji pateikta skaitytojui.

Visa tai įvyko antrąją Kalėdų dieną. Visų įvykių pradžia — tai momentas, kai namo durys atsivėrė ir į sodą, kur augo araukarija, išėjo jaunutė mergaitė laikydama riekę duonos, kurią ji norėjo sulesinti paukščiams. Mergaitė turėjo dailų veiduką ir drąsias rudas akis; apie jos figūrą negalima buvo pasakyti nieko tikro, nes ji buvo apsisūpusi rudais kailiniais, ir buvo neįmanoma nustatyti, kur baigiasi apikaklė ir prasideda garbanoti plaukai. Jei ji ne-

būtų turėjusi tokio meilauš veiduko, tai galima būtų buvę palaikyti ją meškiuku.

Saulei leidžiantis viskas aplinkui įgijo raudoną atspalvį, o rubino spalvos atspindžiai apskritose gėlių lysvėse priminė vystančias rozes. Iš vienos namo pusės stovėjo arklidė, iš kitos — tėsėsi alėja, virš kurios laurų medžių šakos sudarė skliautą. Jauna mergaitė pritrupino paukščiams duonos (jau ketvirtą ar penktą kartą šią dieną, nes viską suėsdavo šuo) ir, nenorėdama trukdyti paukščių puotos, nuėjo alėja į sodą, kur mirgėjo amžinai žaliuojančių medžių lapai. Čia ji sušuko nustebus (nežinia, ar nustebeimas buvo dirbtinis ar tikras), nes pastebėjo fantastišką figūrą, apžergusią aukštą tvorą:

— Tik nenušokite, Mr. Kruikai, čia labai aukšta tvora!

Žmogus, apžergęs tvorą lyg sparnuotą žirgą, buvo aukštas jaunuolis, tamsiais, trumpai nukirptais plaukais ir protingu, inteligentišku, bet išblyškusių veidu. Išblyškimas buvo toks, kad atrodė, jog jaunuolis visai neturi kraujo. Tą išblyškimą ypač pabrėžė raudonas kaklaryšis — tai buvo vienintelė ne atsitiktinai parinkta kostiumo dalis. Gal tai buvo kažkoks simbolis? Jaunuolis neišklausė mergaitės maldavimo ir rizikuo-

(Tęsinys 3-me psl.)

Milijono dramblių šalis

(Atkelta iš 1-mo psl.)

opiūmo derlių. Kaip kitais atvejais, taip ir šiuo statistika nėra įmanoma, bet yra spėjama, kad Laos patiekia visą trečdalią opiūmo visame pasaulyje.

Pirmasis europietis, pasiekęs tą kraštą, buvo olandas pikklis Gerritt van Wuysthoff, atkeliavęs į Laos miestą Lokhon 1641 metais. „Šis miestas yra, be jokios abejonės, pasibaisėtina pagoniškausias visame pasaulyje“, jis parašė savo žurnale. Ir nestebėtina. Laosiečiai šiaip yra budistai, bet jų tikėjimas yra primaišytas viso ko, ypatingai dvasių garbinimo. Jie turi eilę švenčių, vadinamų bouns, kurios prasideda labai pamaldžiai ir dievotomis ceremonijomis, ir baigiasi tikru Rio karnavalu. „Veneros“ garbinimas, žinoma, kitais vardais, yra toks populiarus, kad Meo genties mergaitės „šventuose gojuose“ aprūpina meile kiekvieną pakeleivį, net svetimšalį. Kiekviena šeima savo kiemo darželyje turi labai išpuštantą panašų į paukščių namelį, kuriame „gyvena“ tos šeimos, tu namų mirusiųjų dvasių. Tos dvasių laosiečių kalboje vadinamos phis. Jų pilnas dangus, upeliai, laukai, javai, akmenys ir urvai. Phis kultas ir šiandien tebėra gyvas, kaip ir senovėje.

Daugumas Laos gyventojų

yra mišriausias genčių ir rasių mišinys: juodi ir balti, geltoni ir pilki, Ho, Thai, Meo, Kha ir kitos rasės, kalba tuziniais kitų dialektų, ir tam jie turi labai įtikinamą paaiškinimą:

Buvo taip.

Visas tas mišinys prasidėjo ir pasiliko tikrai dėl to, kad vienas dievas buvo didelis tinginys. Tas dievas turėjo savo melonų darželį, kurį buvo visiškai apleidęs. Taip viena pavakarę, karštai saulei kėpinant, vienas melonas pernoko ir susprogo, ir jo sėklos išsiplaškė visais keturiais vėjais. Kur tik to melono sėkla krito, ten kitokia žmonių veislė išaugo.

Sakoma, nėra melo, kuriame nebūtų grūdėlio tiesos, juo labiau nėra pasakos, kuri neturėtų savyje istorinės užuomazgos.

Apie Laos kilmę yra ir pusiau istorinis padavimas. Maždaug prieš 700 metų viena Thai vardo tauta (iš kurios didžiulia dabartinių laosiečių yra kilę) buvo Kullai chano mongolų išvyta iš centrinės Azijos ir atvartyta ar pati pasiekė pasakingąją Laos šalį. Thai tautai vadovavo jų tautos didvyris Khoun Borom, kurs jojo ant „balto dramblio su gražiomis juodomis lūpomis ir blakstienomis“.

Iš to pasakų praeaušrio pagaliau išausta Laos istorija, pradedant gimimu Chao Fa Ngom 1316 metais. Chao gimė su 33 aštriais dantimis, kas buvo labai blogas ženklas. Nusiminęs jo tėvas padėjo jį ant plauto ir paleido su 43 tarnais Mekong upe pavandeniui.

Upei plaustą nunešus prie kranto, vaiką rado vienas kunigas ir nugabeno į Kambodijos karaliaus dvarą, kur vaikas studijavo budizmą ir vedė karaliaus dukterį.

Uošvis davė Chao Ngomui armiją ir jis išvyko šiaurėn, kur ir užkariavo Laos šalį. Chao savo naująją karalystę pavadino Lan Xang, tai yra milijono dramblių šalimi. Šiandien visame Laos yra apie 1,000 dramblių, bet jis vis tebėra vadinamas milijono dramblių šalimi.

Laosiečiai visuomet mėgdamo dramblius, nors dėl jų jie turėjo nemažai bėdos. Syki, 1479 metais, Laos karalius Sava Čakapatas (Chakkaphat) iš vieno provincijos gubernatoriaus gavo dovanų retą baltą dramblį 10 pėdų aukštumo.

Kažkaip gandas apie tą puikų gyvulį pasiekė kaimyninio krašto, dabar vadinamo Vietnam, karaliaus ausį ir šis atsiuntė savo pasiuntinį, prašydamas jam tą baltą dramblį paskolinti; jis norįs pats ant to dramblio perjoti per savo valstybę ir pasirodyti savo piliečiams. Laoso ministeris pirmininkas, matyt, juokdarys, vietoj balto dramblio, pasiuntė Vietnamo karaliui to balto dramblio išmatų. Iš to kilo žiaurus karas, per kurį Laos vos ne vos benusikratė Vietnamo invazijos.

P. RIMSA — Artojas

Dienų Skeveldros

(Tęsinys iš 1-mo psl.)

ausonis, liet. ažuolas, aužuolas, latv. ozols) liepos, uosio, vinkšnos. Dar geriau matyti baltų gyventojų vieta iš gyvulių vardu. Baltai pažino yoverę, kiaunę, kurių nėra toli pietuose. Tolimoje šiaurėje taip pat nėra ir šių baltų protautės pažintų gyvulių: stumbrų, taurų, briedžių. Tuo tarpu ungurys ir lašiša rodo, kad baltų bus gyventa Baltijos apylinkėse“.

„Iš įvairių duomenų tenka spręsti, kad sritis, tarp Vyslos žemupio vakaruose, net iki Persantės upės pamaryje, Tverės Kalugos linijos rytuose, Pripetės balų pietuose ir Dauguvos vidurupio šiaurėje priklausė senosioms baltų kiltims, kurios tose vietose gyveno daugelį amžių prieš Kristų“.

4.

„Lietuvių Kalbos Istoriją“ bevertant stabtvertina ties skyriumi „Lietuviškieji bei baltiškokie skoliniai kitose kalbose“ ir „Svetimosios įtakos. Skoliniai“.

V. Thomsen teigimu, suomiai yra pasiskolinę apie 250 baltiškių žodžių, jų tarpe pirtį, rugį, vagą, kirvį, sėmenis, piemenį, aviną, paršą, šeimą ir t. t.

Skoliniai ir kiti kaimynai, pvz. lenkai, be kitų, venterį ir kumpį, gydai — naudą ir kaušą. Vokiečių kalba „apkruto“ lietuviškojo akcento atspalviu.

Bet ir mes pasiskolinome. Pvz. iš lenkų gavom (nebegrąžintinai?): bromą, kešenių, popiežių, šaltyšių, peklą, dvarą, poną, kopūstą ir durnių. Iš gudų: kaladę, balaną, maskolių, karalių, abraką ir, tarp kitų, asilų. Iš germanų: klumpes, bakūžę, budelį, kunigą, alų, midų ir kt.

5.

Gerb. dr. P. Joniką nuolankiai atsiprašau, jei jo „Lietuvių Kalbos Istoriją“ beskaitydamas, ką nors sumarmalijau ar nukalbasijau. Mano tikslas — rugsėjo pradmė, kada jaunimas vėl subūna į mokyklas ir... šeštadieniais ar sekmadieniais vėl veikia Vargo Mokykla (lituanistinių dalykų pradžiamokslis). Ak, be jaunimėlio, „Lietuvių Kalbos Istorija“ pravartu pasiskaityti ir „mūs geriesiems — suaugusiems“. Visi turime pareigų gimtajai lietuvių kalbai. Visur. Ir kasdien.

J. Cicėnas

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Skraidančios žvaigždės

(Išsinys iš 2-ro pusl.)

damas savo kojų kaulais nušoko lengvai žemyn lyg žiogas.

— Man atrodo, jog likimas norėjo, kad būčiau įsilaužėlis, — ramiai pareiškė jis, atsidūręs greta mergaitės. — Aš be abejonės būčiau įsilaužėlis, jei būčiau gimęs ne jūsų kaimynystėje. Pagaliau nebūtų didelė nelaimė, jei tikrai būčiau įsilaužėlis.

— Argi galima šitaip kalbėti? — su priekaištu sušuko mergaitė.

— Kiekvienu atveju, jei tau nebuvo lemta gimti šiapus sienos, tai reikia tik persukti ją!

— Niekad negali būti tikras, ką jūs pasakysite ar padarysite . . .

— Dažnokai aš pats to nežinau, — atsakė Krukas, — kiekvienu atveju, šiuo momentu aš esu šiapus sienos, t. y. ten, kur ir turiau būti.

— O kur gi jūs turite būti? — šypsodamasi paklausė mergaitė.

— Ten, kur esate jūs, — atsakė Krukas.

Vaikščiodami laurų alėja juodu išgirdo automobilio signalą. Elegantiškas šviesiai žalias automobilis atlėkė lyg paukštis ir sustojo vis dar virpėdamas.

— Štai, — tarė jaunuolis su raudonu kaklaryšiu, — kas gimė gerojoje sienos pusėje. Aš net nežinojau, Miss Adams, kad jus lanko toks modernišką kalėdinis senelis.

— Tai mano krikšto tėvas, Mr. Leopoldas Fišeris. — Jis visada aplanko mus per Kalėdas.

Po trumpos pauzės, liudijusios apie entuziazmo trūkumą, Rubi Adams pridūrė:

— Jis labai geras . . .

Žurnalistas Džonas Krukas buvo girdėjęs daug visa ko apie stambųjį City finansistą, Leopoldą Fišerį. O jei Fišeriui neteko nieko išgirsti apie Kruką, tai čia jau nebuvo pastarojo kaltės, nes jis dažnai nepalankiai atsiliepdavo apie poną Leopoldą 'K'lariono" ir "Naujojo Amžiaus" puslapiuose. Bet šiuo momentu Krukas neištarė nė žodžio ir niūriai stebėjo automobilio iškrovimą — o tai buvo ilga procedūra. Iš pradžių atsidarė priešakinės durys, ir iš mašinos išlipo aukštas elegantiškas žalias apsirėngęs šoferis; po to atsidarė užpakalinės durys, ir išlipo mažas elegantiškas pilkai apsirėngęs tarnas. Juodu sujungtomis pastangomis ištraukė iš automobilio poną Leopoldą ir, įritinę jį į priekį, ėmė išvynioti, nelyginant brangų, rūpestingai suvyniotą, siuntinį. Po skepetomis, kurių užtekę didelei krautuvei, po visokių žvėrių kailiais ir po visų vaivorykštės spalvų skaromis buvo paslėpta kažkas, kas buvo šiek tiek panašus į žmogų, kažkas, kas, kaip paaiškėjo, buvo malonios, nors ir ne angliškos, išvaizdos senas džentelmenas pražilusia ožio barzda ir švytinčia šypsena. Džentelmenas buvo vis dėlto sušales ir trynė rankas, nenumaudamas storių kailinių pirštinių.

Visa ši procedūra dar nebuvo

M. K. Čiurlionis, dailininkas - muzikas

baigta, o iš namo jau išėjo pasitikti garbingojo svečio jaunos mergaitės tėvas, pulkininkas Adams. Jis buvo aukštas, tamsaus veido, nekalbus vyras su raudona kepuraitė, kurią jis dėvėjo turkišku būdu, ir dėl to buvo panašus į anglų sardarą arba Egipto pašą. Kartu su juo išėjo svainis, jaunas ūkininkas, neseniai atvažiavęs iš Kanados — stambus, garsiai kalbantis vyras šviesia barzdele, vardu Džeims Blauntas. Juodu lydėjo dar viena, labai kukli asmenybė — katalikų kunigas iš kaimyninės parapijos. Pulkininko žmona buvo katalikė ir, kaip įprasta šitokiais atvejais, vaikiai buvo auklėjami katalikiškai. Kunigas nieku nesiskyrė nuo kitų kaimo kunigų, net jo pavardė buvo visai paprasta — Braunas. Tačiau pulkininkas labai jį vertino ir dažnai pakviesdavo pas save.

Erdviame vestibulyje buvo pakankamai daug vietos net ponui Leopoldui su visais jo apvalkalais. Pagal patį namą vestibulis buvo perdidelis; vienoje pusėje buvo išlaukinės durys, kitoje — laiptai į antrą aukštą. Čia, ties židiniu, virš kurio kabėjo pulkininko kardas, naujojo svečio išvyniojimo procedūra buvo baigta, ir visi čia buvę — jų tarpe taip pat niūrus Krukas — buvo su juo supažindinti. Tačiau garbingasis finansistas dar nebuvo baigęs kovos su savo nauju, pulkiai pasiūtu fraku. Jis ilgai knisosi kišenėse ir pagaliau ištraukė švytėdamas džiaugsmu juodas ovalines makštis, į kurias buvo įdėta, kaip paaiškėjo, kalėdinė dovana jo krikšto dukteriai. Visai neslėpdamas tuščios garbės troškimo, jis aukštai išskėlė makštis, kad visi galėtų matyti, paspaudė mygtuką — dangtis atsoko ir visi sustingo; kristalizuotos šviesos fontanas staugo apakino akis. Ant oranžinio aksomo gulėjo lyg kiaušiniai

lizde trys skaidrūs švytintieji briliantai; atrodė, kad net oras aplink juos suliepsnojo. Fišeris stovėjo lyg koks geradarys, kiek iš aukšto šypsodamasis, žavėdamasis mergaitės nustebimu ir džiaugsmu. Nekalbusis pulkininkas tik keliais žodžiais padėkojo Fišeriui, kiti reišė savo nustebimą garsiais šūkavimais.

— Tuo tarpu, mano mieloji, aš juos vėl išsidėsiu, — tarė Fišeris, kišdamas makštis į frako kišenę. — Man teko elgtis labai atsargiai kelionės metu. Turėkite galvoje, kad tai trys garsieji Afrikos briliantai, vadinaujami "skraidančiomis žvaigždėmis", nes jie jau keletą kartų buvo pavogti. Ne tik stambūs nusikaltėliai, bet ir šiaip bet kas, neatsisakytų jų. Kelionės metu būtų buvę nesunku pavogti juos iš manęs.

— Žinoma, — piktai pastebėjo jaunuolis su raudonu kaklaryšiu. — Mano nuomone, jei kas nors būtų juos pavogęs, tai būtų pasielgęs visai teisingai. Kai žmonės prašo duonos, o jūs neduodate jiems net akmenų, tai, manau, jie turi teisės patys pasiimti tuos akmenis.

— Nekalbėkit šitaip! — su nesuprantamu įkarščiu sušuko mergaitė. — Jūs ėmėte reikšti šitokiais mintis nuo to laiko, kai tapote tuo baisiu . . . na, aš neatsimenu pavadinimo . . . Kaip vadina žmogų, sutinkantį pabučiuoti bet kurį kaminkrėtį?

— Šventuoju, — įsiterpė tėvas Braunas.

— Aš manau, — kiek iš aukšto tarė Leopoldas, — kad Rubi turi galvoje socialistus.

— Radikalas anaipol nesiverčia šaknų traukimu*, — nekantriai atkirto Krukas, — o konservatorius nekonservuoja vaisių. Galiu jus užtikrinti, kad socialistui visai nebūtina socia-

*) Matematikoje: radikalas — šaknis.

liai draugauti su kaminkrėčiu. Socialistas — žmogus, kuris nori, kad visi dūmtraukiai būtų išvalyti ir kad visi kaminkrėčiai gautų gerą atlyginimą.

— Be to socialistas įsitikinęs, — kukliai pridūrė kunigas, — kad jūsų suodžiai nėra jūsų nuosavybė.

Krukas pažūrėjo į jį su įdomumu ir net su pagarba.

— Kam gali prireikti suodžių? — paklausė jis.

— Kai kam gali prireikti, — rimtai atsakė Braunas. — Kalbama, kad suodžiai reikalingi sodininkams. O aš pats sykį per Kalėdas labai pradžiuginau šešetą vaikų, laukusių Kalėdų senelio — išimtinai suodžių pagalba. Aš tada panaudojau suodžius grimui.

— Ak, tai labai įdomu! — sušuko Rubi. — Aš norėčiau, kad jūs tą patį padarytumėte šiandien.

Energingas kanadietis, Mr. Blauntas, pakėlė savo ir taip jau garsų balsą, paremdamas savo seserėčios pasiūlymą; nustebęs finansistas taip pat sušuko, bet su pasipiktinimu. Kaip tik tuo metu kažkas pasibeldė. Kunigas atidarė duris, ir visi buvo tiek sužavėti sodo vaidu su araukarija ir amžinai žaliuojančiais medžiais fioletinio saulėleidžio fone, kad kurį laiką visai nebuvo pastebėję naujo atevio, sustojusio ties slenkščiu. Tai buvo pašto pasiuntinys, atnešęs laišką Mr. Blauntui.

Nustebęs Blauntas išėmė iš voko laišką ir ėmė skaityti. Pradžioje jis atrodė nemaloniai nustebintas, bet vėliau jo veidas nušvito ir jis kreipėsi į šeiminką:

— Man labai nemalonu varginti jus, pulkininke, — linksmai tarė jis be jokio varžymosi, kaip kad įprasta Naujajame Pasulyje. — Ar galiu pasinaudoti jūsų svetingumu ir pakviesti šiandien vakarę vieną savo seną bičiulį, su kuriuo turiu būtinai aptarti kai kuriuos reikalus, Jūs, manau, esate girdėję apie jį — Florianas, garsus prancūzų akrobatas ir juokdarys. Aš susipažianu su juo prieš keletą metų Tolimuosiuose Vakaruose (jis kanadietis). O dabar jis atvyko pas mane kažkokiu skubiu reikalu, bet, dievaži, nežinau kokių.

— Kam dar klausti, branguisis, — maloniai atsakė pulkininkas. — Jūs turite teisės pakviesti ką tik norite. Be to, tai bus be abejonės maloni pažintis.

— Jis išstėps sau veidą suodžiais, — juokdamasis sušuko Blauntas, — ir apdovanos visus mėlynėmis po akimis. Aš asmeniškai mėgstu linksną seną pantomimą, kur herojus atsisėda ant savo cilindro.

— Tik ne ant mano, — rimtai tarė Leopoldas Fišeris.

— Na, gerai! — linksmai įsiterpė Krukas, — nesipykime! Sėdėti ant cilindro — tai visai ne toks jau prastas juokas!

Fišeris, jau pirmiau pasipiktinęs jaunuoliu su raudonu kak-

(Nukelta į 4 psi.)

Skraidančios žvaigždės

(Atkelta iš 3-čio psl.)

laryšiu dėl jo grobuoniškų įsitikinimų ir aiškių simpatijų gražiajai kirikšto dukrelei, pastebėjo sarkastiškai įsakančiu tonu:

— Aš nė kiek neabejoju, kad tamstai žinomi taip pat daug biauresni juokai. Gal tamsta nurodytum nors vieną pavyzdį?

— Mielu noru, — atsakė socialistas, — daug blogiau, kai cilindras sėdi ant žmogaus!

— Gana jau, gana! — sušukė kanadietis, norėdamas sutaisyti priešus — mat jis buvo geros širdies, kaip visi barbarai. — Negadinkite švenčių nuotaikos. Palinksminkime šandien visą draugiją! Netepkime veidų suodžiais ir nesisėskime ant skrybėlių, jei jums tai nepatinka, bet vis dėlto sugalvokime ką nors panašaus. Ar negalėtume suvaidinti tikros senos anglų pantomimos su klounu, kolombina ir t. t. Aš buvau matęs šitokį vaidinimą prieš išvykdamas iš Anglijos, kai turėjau vos dvyliką metų, ir įspūdis iki šiol liko ryškus, kaip liepsnojantis laužas. O kai aš pernai grįžau, tai sužinojau, kad pantomimos jau nebevaidinamos. Dabar visur kišamos tik sentimentali os pasakos. Aš noriu pamatyti geras peštynes, įkaitintą žarsteklį, policininką, sukapotą, kaip kotletas, o man kiša princeses mėnesienoje, mėlynus paukščius ir kitokius panašius niekus. Mėlynoji Barzda man patinka, bet taip pat nevisada.

— Aš palaikau pasiūlymą sukapti policininką, — pasakė Krukas. — Tai daug geriau nusako socializmo esmę, negu ką tik čia pateiktas apibrėžimas. Bet vaidinimas, žinoma, painus dalykas.

— Visai ne. — suriko Mr. Blauntas. — Surengti arlekinadą? Tai labai lengva. Visų pirma kiekvienas gali laisvai kurti vaidinimo metu, o antra — rekvizitui ir dekoracijoms tinka visokie namų apyvokos daiktai — stalai, vaigai, pintinės ir t. t.

— Tai tiesa! — Krukas lyg atgijęs ėmė vaikštinėti po kambarį. — Tik kažin ar aš rasiu kur nors policininko švarką — aš jau seniai žudžiau policininkus.

Blauntas susimąstė ir staiga pliaukštelėjo pats sau per šlaunį.

— Rasime! — sušuko jis. — Florianas pranešė man telefono numerį. Aš jam paskambinsiu, ir jis atveš policininko švarką iš Londono.

Jis šoko prie telefono.

— Puiku, — sušuko Rubi, šokinėdama iš džiaugsmo. — Krikšto tėve, aš vaidinsiu Kolombina, o tamsta — Pantalone.

Milijonierius išsitiesė ir sustingo, nelyginant stabas.

— Aš manau, man o mieloji, — nepatenkintas pasakė jis, — kad Pantalonei rolei geriau tikėtų kas nors kitas.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 12, 1959

Atkastų Pompėjos rūmų sienos buvo marmurinės, o ant tų sienų buvo puikiausiu paveikslu. Čia matome prieš du tūkstančius metų pieštą, lavos užverstą ir žmonių vėl atkastą Pompėjos menininko darbą.

(iš Dr. A. J. Gussen knygos "Aukšta kultūra — žiaurūs žmonės").

— Aš vaidinsiu Pantalone, jei norite, — įsiterpė pirmą ir paskutinį kartą pulkininkas Adams, išėmęs iš burnos cigarą.

— Jums už tai bus pastatytas paminklas, sušuko nušvitęs kanadietis, baigęs pasikalbėjimą telefonu. Viskas sutvarkyta. Mr. Krukas bus klounas, nes jis — žurnalistas ir žino visu senoviškus pokštus. Aš vaidinsiu Arlekiną — čia reikia tik turėti ilgas kojas ir mokėti šokinėti. Mano draugas Florianas pasakė, jog ras policininko švarką ir persirengs kelionės metu. Vaidinimas įvyks čia, vestibulyje, o žiūrovai sėdės ant laiptų. Durs į sodą sudarys puikų foną: jei jos uždarytos — vestibulis atrodo, kaip angliško namo vidus, jei atidarytos — matysime sodą mėnesienos naktį. Viskas vyks, lyg burtininko įsakymu.

Jis ištraukė iš kišenės gabiliuką kreidos, paimtą iš biliardinės, ir užbrėžė brūkšnį, atskyręs įsivaizduojamą sceną.

Kokiu būdu pasisėkė jiems suruošti net tokį kvailą vaidinimą — nežinia. Bet jie stvėrėsi darbo jaunatvišku įkarščiu, ir vaidinimas pradėjo įgyti fantastiškas formas, nors pirmą kartą idėja buvo paprasta. Kolombina atrodė žavingai, jos sijonas buvo panašus į didelį abadžūrą. Klounas ir Pantalone išbaltino veidus miltais ir žandus nudažė raudonais dažais, gautais iš vieno moteriškos lyties įnamio, kurio vardas — kaip pridera geram kirkščioniui geradariui — liko nežinomas. Vos suspėjo nuraminti arlekiną, pasipuošusį kostiumu, padarytu iš sidabrinio popieriaus, išimto iš dėžių nuo cigary, užsimanusį sudaužyti Viktorijos liustrą ir apsisagstyti jos blizgučiais. Jis tikrai būtų įvykdęs savo sumanymą, jei Rubi nebūtų suradus dirbtinių barnygių, puošusių kadaise jos maskaradinį būgnų damos kostiumą. Ta pačia proga tenka pasakyti, jog jos dėdė Mr. Blauntas tiek įsismagino, kad jo neįmanoma buvo nuraminti; jis išdykavo, kaip pirmos klasės mokinys. Jis užmovė tėvui Braunui popierinę asilų galvą, o kunigas ne tik nesi-priešino, bet net išrado būdą judinti ilgas ausis. Blauntas net pamėgino prisegti asilo uodegą prie pono Leopoldo Fišerio fra-

ko skverny, bet čia jo sumanymas buvo pikta atmetas.

— Dėdė Džeimsas per daug įsismagino, — pareiškė Rubi Krukui, kabindama jam ant kaklo visą grandinę dešrelių. — Kažin, kodėl?

— Jis Arlekinas, o jūs — Kolombina, — atsakė Krukas. — Na, o aš — tik klounas, priverstas kartoti pasenusius juokus.

— Aš norėčiau, kad jūs būtumėte Arlekinas, — atsakė ji, o dešrelės, siūbuodamos nusviro nuo jo kaklo.

Tėvo Brauno pasirodymas — jis vikriai pavertė pagalgę kūdikiu — buvo sutiktas ovacijomis. Nors jis puikiai žinojo, kas vyksta užkulisiuose, bet vis dėlto atsisėdo žiūrovų tarpe ir stebėjo viską labai atidžiai, lyg vaikas pirmą kartą patekęs į teatrą.

Žiūrovų buvo nedaug — giminės, vienas kitas kaimynas ir tarnai. Ponas Leopoldas atsisėdo į geriausią vietą, ir jo stambi figūra beveik visai atėmė mažam kunigui galimybę ką nors matyti scenoje; bet tėvas Braunas dėl to, tur būt, nedaug tenustojė. Pantomina vaizdavo kažką chaotišką, bet vis dėlto buvo įdomi, nes ją pagyvino klouno Kruko sąmojinga improvizacija. Kasdienybės sąlygomis Krukas buvo eilinis nekvailas žmogus, bet tą vakarą jis atrodė visa žinąs ir visagalį — tai buvo išminties jausmas, kuris apima jaunuolį, kai jis tam tikrame veide pastebi tam tikrą išraišką. Tą vakarą jis buvo laikomas klounu, o iš tikrųjų jis buvo autorius, suflerius, dekoratorius ir net atstojo orkestrą. Trumpų pertraukų metu jis šokdavo prie rojalio ir paskambindavo populiarių dainų ištraukų, čia tinkamų, čia netinkamų šiai progai.

Vaidinimas, o taip pat iš viso ano vakaro įvykiai, pasiekė kulminacinio taško tuo momentu, kai staiga atsivėrė durys ir žiūrovai pamatė sodą mėnesienos šviesoje. Ryškiai buvo matyti garsaus Florianio figūra. Jis buvo apsirengęs policininko uniforma. Klounas ėmė skambinti policininkų maršą iš operetės "Piratai iš Penzanso". Bet rojalio garsų niekas negirdėjo, nes visi plojo Florianui: jis tiksliai ir natūraliai vaidino policininko rolę. Arlekinas šo-

ko prie jo, drožė per šalną, pianistas ėmė skambinti "Iš kur tu gavai tokią skrybėlę?", o Florianas tik dairėsi, meniškai vaidindamas nustebimą. Arlekinas vėl šoko prie jo, dar sykį sudavė jam, o pianistas paskambino dainelę "O paskui dar sykį" . . . Čia arlekinas krito policininkui į glėbį ir — žiūrovams plojant su inirtimu — parmušė į jį žemėn. Štai čia prancūzų komikas parodė savo garsųjį numerį "Numirėlis ant grindų", kurį iki šiol atsimena visi Putni apylinkėse. Buvo neįmanoma patikėti, jog tai buvo gyvas žmogus. Stiprusis Arlekinas supo jį, nelyginant maišą, mėtė, kaip guminię lazda — visa tai lydėjo kvailų dainų garsai. Kai Arlekinas įsirežęs pakėlė komiko - policininko kūną, klounas paskambino "Aš pabudau, aš sapnavau tave"; kai Arlekinas užkėlė kūną sau ant pečių, klounas paskambino "Ejau nešdamas pilną krepšį", o kai pagaliau Arlekinas vėl nuleido naštą ant grindų, pianistas visai pasiuto ir ėmė skambinti "Aš parašiau savo mylimai laiškėlį, bet pamečiau jį."

Maždaug tuo pat metu, t. y. kai sumišimas pasiekė aukščiausio laipsnio, tėvas Braunas jau visai nebematė scenos, nes garbingasis finansistas iš City atsistojo ir kaip pakavaisęs ėmė knistis kišenėse. Paskui vėl atsisėdė, vėl pašoko, lyg norėjo žengti į sceną, bet tik piktažiūre į klouną ir netares nė žodžio išbėgo kulkos greičiu iš vestibulio.

Keletą sekančių minučių kunigas niekieno netrukdomas galėjo stebėti beprotišką, bet vis dėlto darnų mėgėjų Arlekinio šokį ties artistiška nustojusiu sąmonės priešu. Dabar jau Arlekinas šoko tarpduryje, paskui šokdamas ėmė tolti ir lyg tirti mėnesienoje. Jo kostiumas iš sidabrinio popieriaus švytėjo mėnesienoje paslaptinga burtininkiška šviesa. Žiūrovai plojo be atvangos. Ir štai čia tėvas Braunas pajuto, kad kažkas palietė jo rankovę ir paprašė nueiti į pulkininko kabinetą.

Jis pakilo ir nuėjo paskui tarną. Jį apėmė neramumo jausmas, kuris neparėjo ir tada, kai jis pamatė iškilmingai komišką vaizdą pulkininko kabi-

(Tęsinys 6-me pusl.)

NAUJIENOS

SIŪLO APLANKYTI

KARIBŲ JŪROJ

ESANČIAS GRAŽIAUSIAS

PUERTO RICO KŪBOS JAMAİKOS DOMINIKONŲ IR HAITI SALAS

Praleiskite 15 dienų atostogas, pamatysite pasakiškai gražių gamtos vaizdų, pasimaudysite tropikų vandenyse ir gerai pailsėsite. Į salas skrisime lėktuvais, salose važinėsimė automobiliais.

Ekskursiją organizuoja
lietuvių vadovaujama

WIDE WORLD TOURS, INC.

Štai kaip praleisime 15 malonių dienų

SESIM Į LĒKTUVĄ CHICAGOJ

Sėsime į vieną didžiausių United Air Lines lėktuvų Chicagoje ir skrisime tiesiai į New Yorką, kur turėsime pakankamai laiko didmiesčiui apžiūrėti. Rytinių pakraščių ekskursantai galės atvykti tiesiai į New Yorką. Lygiai 12 valandą nakties New Yorkė sėsime į American World Airways arba į Eastern Air Lines lėktuvą, kuris per naktį mus nuneš į Puerto Rico salą, San Juan miestą.

Puerto Rico saloje, daugelio vadinamoje Atlanto Havajais, mus pasveikins malonus pletų vėjelis, o visą kelionę lydintieji vadovai nuves į viešbutį. Turėsime išties dieną pasidžiaugti miestu ir Condado paplūdimyje liūliuojančiais Karibų jūros pakraščiais. Savo laiką ispanų karys Ponce de Leon tas vietas pavadino Jaunatvės šaltiniu, nes ten jis geriausiai pailsėdavo ir atsigaudavo.

Automobiliais palydovai mus pavežios po miestą ir parodys kiekvieną vertingesnę San Juan vietelę. Pusdienis bus paskirtas El Morro ir San Cristobal tvirtovėms ir senamiesčiui apžiūrėti. Pamatysime Kolumbo paminklą, Ponce de Leon kapą ir pavaikščiiosime po Santurce ir Rio Piedras priemiesčius.

Iš ten Clipper lėktuvu nuskrisime į istoriškąją Santo Domingo salą, kuri šiandien vadinama Dominikonų Respublika. Iš aerodromo vyksime į hotelį, kur porą dienų būsim aprūpinti visais patogumais, įskaitant ir maistą. Automobiliais pavažinėsimė po Ciudad Trujillo miestą. Turėsime progos pamatyti pačią seniausią Naujojo Pasaulio koloniją, įsteigtą 1495 metais. Pamatysime Diego Kolumbo, Kristoforo sūnaus, tvirtovės stiliaus namus, dar gana stipriai atrodančius. Iš šio pastato ispanai kolonizavo Kubą ir Puerto Rico, nukariavo Meksiką, ištyrė Panamą ir užkariavo Peru. Ten pamatysite Amerikos atradėjo Kristoforo Kolumbo kapą.

Vėliau lėktuvu skrisime į Haiti salą. Iš lėktuvo turėsime progos stebėti pasakiško grožio salą Hispaniolą. Praskridę pro paskutinę kalnų grandinę, pasieksime Port-au-Prince, Haiti sostinę, turinčią nepaprastai romantišką ir neramumų pilną istoriją. Šioje malonumų pilnoje saloje ir šiltuose pakraščiu vandenyse praleisime 3 dienas ir 3 naktis. Pirmą dieną apžiūrėsime įdomesnes Port-au-Prince vietas, garsią Geležies Rinką, puikius Parodos rūmus ir laukus, karaliaus Kristoforo buveinę, vergų Petion ir Dessalines vadovaujamo karo dalinių slapstymosi vietas, iš kur buvo užpildinėjama Napoleono armija. Haiti paslaptys ir keistenybės šimt-

mečiais vilioja keleivius. Turėsime progos pamatyti tų paslaptių paslaptis.

Vėliau seks didžiausias Jūsų gyvenime susijaudinimas. Kiekvienas esame girdėję apie senovės Dievą Vudu, pradžią gavusio Afrikos Kontinente, Juodosios Magijos šalininkų tarpe. Vudu ieškojimas Karibų jūros pakraštyje stovinčio miesto kvartaluose sukelia didžiausių išgyvenimų. Tas nuolatinis, hipnotiškas ir gudus Afrikos būgnų ūžimas susilieja su naktimi, ir mes, užsidegę žibintuvus, nejučiomis prisijungsime prie vietinių gyventojų ir kartu su jais ieškosime Vudu. Susidarys įspūdis tarytum mes patys būtume patekę pačion Juodosios Afrikos gilumon.

Iš Haiti sidabrinis lėktuvus nuneš mus į Jamaiką, Britų Vakarų Indijos koloniją. Aerodrome būsime pavaikšinti vietiniu punšu, o vėliau vyksime į viešbutį, kur apsistosime porai dienų. Sekančią dieną vyksime į Kingston, aplankysime pajūrio vietas, kur Kolumbas pirmą kartą nuleido inkarą. Tai nepaprasto tropinio grožio sala. Sustosime garsiajame Hope Botanikos Sode ir pasigėrėsime nuostabiomis orchidėjomis. Ispanijos mieste keliu pasieksime senovinę rinką ir aplankysime kiekvieną įdomesnę seną pastatą.

Ryto metą lėktuvu turėsime progos pamatyti puikius kalnus, pašlaites ir slėnius nuolat žaliuojančios Jamaikos. Praskridę krioklius ir džiungles, pasieksime Montego įlanką, kurioje ilgas kovas vedė anglai, ispanai ir vietos gyventojai, ir kuri yra šiandien pati gražiausioji vasarvietė Vakarų Indijoje. Jamaikoje praleisime dar dvi dienas viešbutyje, kuriame gausime maistą. Montego įlankoje turėsime progos pasišildyti saulėje, pasimaudyti ir pailsėti. Kas norės, galės užsukti į angliškas krautuves ir pasirinkti vietos pirkinių.

Sekančią dieną lėktuvu pasieksime Kubą—Antilų salyno perlą. Trumpai sustosime Camaguey miestelyje, o vėliau skrisime tiesiai į Havaną — Naujojo Pasaulio Paryžių. Automobilis mus nuves į hotelį, kur yra visi moderniškiausi patarnavimai, bet maistą turėsime patys įsigyti. Kiekvienas turės progos pamatyti Havaną nakties metu. Kitą dieną turėsime progos apvaizuoti Kubos sostinę ir pamatyti kapitolijų, Kolumbo katedrą, Maleceną ir kitas įdomias vietas. Vėliau užsuksime į romo varyklas, kur, romo gamintojų sąskaiton, turėsime progos paragauti pačio geriausio gėrimo. Po pietų vyksime į aerodromą, sėsime į geriausią lėktuvą ir skrisime į Miami. Ten persėsime į kitą lėktuvą ir šeštadienį jau vėl būsime Chicagoje.

Išskrisime iš Chicago šeštadienį, 1959 metų lapkričio 28 dieną.

Visos 15 dienų atostogos vienam asmeniui

kainuos \$615.00. Jei prie ekskursijos prisijungs kitur, tai truputį pigiau. Keleivius visą laiką lydės ir kelionės reikalais rūpinasis Amerikos lietuviams pažįstamas keliautojas

WALTER RASK - RASCIAUSKAS.

Keliautojams svarbu žinoti šie dalykai:

Registruojantis šiai kelionei kiekvienam asmeniui Wide World Tours, Inc. bendrovėje reikia padėti \$50.00 depozitas.

\$615.00 bus naudojami šiems tikslams: apmokės kelionę lėktuvu iš Chicago į New Yorką, Puerto Rico, Kubą, Jamaiką, Dominikonų ir Haiti salas; kelionę atgal į Miami ir Floridą. Taip pat apmokės visas viešbutių ir beveik visas maisto sąskaitas salose, visus įdomesnių vietų aplankymus, keliones iš aerodromų į viešbutius ir iš viešbutių į aerodromus, kelionių palydovus kiekvienon vieton, Haiti saloje ypatingą Vudu muzikos ir dainos vakarą, o Kuboje progą pamatyti Havanos miestą nakties metu.

Kiekvienam keleiviui skyrium teks mokėti valstybių uždedamus transporto mokesčius, arbatpinigius, už gėrimą naktinių pramogų metu, mineralinius vandenius, skalbimo išlaidas, pasikalbėjimus telefonu, kitus asmeninius mokesčius, ir Haiti, Jamaikos ir Kubos salose mažą valstybinį asmeninį mokesčių.

Pasas nereikalingas. Pakanka balsuotojo kortelės arba gimimo metrikų pilietybei įrodyti. Leidimas įvažiuoti į Dominikonų respubliką kainuoja \$1.00. Leidimu pasirūpins ekskursijos organizatoriai.

Sveikatos liudijimas nereikalingas, bet kiekvienas keleivis turi būti skiepytas nuo raupų paskutiniųjų trijų metų laikotarpyje.

Kelionės drabužiai gali būti paprasti. Užtenka pasiimti įprastus vasarinius drabužius. Nepatartina imti jokių formalių drabužių. Vasariniai, sportiniai lengvi drabužiai yra patogiausi.

Lėktuvu galėsite pasiimti įvairių daiktų keliuose ryšuliuose iki 44 svarų. Jeigu svoris bus didesnis, tai teks primokėti.

Be muito galima parsivežti prekių už \$500, išskyrus gėrimus, kurių vienam asmeniui galima įsivežti tikrai vieną galioną. Kai kurių Europoje gamintų kvepalų įvežimas taip pat ribotas.

Visais atostoginėmis kelionės reikalais kreipkitės į

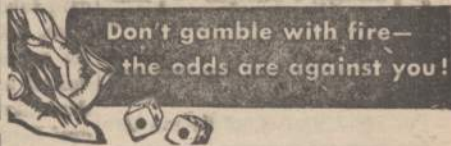
NAUJIENAS

1739 SO. HALSTED STREET,
CHICAGO 8, ILLINOIS
Haymarket 1-6100

ARBA Į

WIDE WORLD TOURS, INC.

EVERGREEN PLAZA (95th and S. Western Ave.)
Phone: GA 2-0640.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, SEPT. 12, 1959

Skraidančios žvaigždės

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

nete. Ten sėdėjo pulkininkas Adams, vis dar apsirengęs Pantalones kostiumu, su ragu ant kaktos — visa tai buvo juokinga, bet pulkininko akyse buvo tiek liūdesio, kad jo būtų užtekę Baccho pasekėjų minios linksmumui išvaikyti. Atsirėmęs į židinį stovėjo ponas Leopoldas Fišeris, sunkiai kvėpuodamas; jis buvo labai išgąsdintas, bet vis dėlto atrodė, nelyginant kunigaikštis.

— Tėve Braunai, įvyko labai nemaloni istorija, — pasakė pulkininkas. — Brilliantai, kuriais mes šiandien gėrėjomės, dingo iš mano draugo kišenės. O kadangi jūs...

— O kadangi aš, — tęsė tėvas Braunas vaikiškai šypsodamasis, — sėdėjau greta...

— Visai ne, — tarė pulkininkas, įbedęs akis į Fišerį — tai kaip tik rodė, jog panaši mintis jau buvo pareikšta.

— Aš tik prašau jūsų, kaip džentelmeno, padėti man...

— T. y. išversti savo kišenės, — baigė tėvas Braunas, vykdydamas šią manipuliaciją, kurios išdava buvo septynių šilingų ir šešių pensų, bileto į Londoną, mažo kryžiuo, mažos maldaknygės ir šokolado plytelės pasirodymas.

Pulkininkas tylėdamas žiūrėjo į jį kurį laiką ir tarė:

— Turiu prisipažinti, kad tai, kas slypi jūsų galvoje rūpi man daug daugiau, negu tai, ką jūs turite kišenėse. Juk mano dukterė — jūsų auklėtinė. O ji neseniai... — jis nebaigė sakinio, kiek sumišęs.

— O ji neseniai, — sušuko garbingasis Fišeris, — leido naudotis tėvo svetingumu kažkokiam pramuštgalviui — socialistui, teigiančiam, jog jis pasiryžęs pavogti bet ką iš turtingo žmogaus. Štai kas... Štai turtingas žmogus ir...

— Jei jums rūpi sužinoti, kas slypi mano galvoje, tai aš jums galiu tai pranešti, — šaltai tarė tėvas Braunas. — Ko verta mano galva, galėsite nutarti vėliau. Bet štai ką aš radau savo galvoje — o ji — tai mano seniausioji kišenė: žmonės, pasiryžusieji pavogti briliantus, neskelbia socialistinių idėjų. Labiau įmanoma, kad tokie žmonės smerkia socializmą.

Pulkininkas žvilgtelėjo į Fišerį, o kunigas tęsė:

— Štai kas: šitokius žmones mes šiek tiek pažįstame. Šitas socialistas niekad nevogęs briliantų, lygiai kaip jis nevogęs Egipto piramidžių. Mes turime dabar atkleipti dėmesį į mums nepažįstamą žmogų, vaidinusių policininką. Florianas... aš norėčiau žinoti, kur jis yra šiuo momentu.

Pantalone pašoko ir išėjo iš kambario. Milijonierius žiūrėjo į kunigą, o kunigas — į maldaknygę. Pantalone grįžo ir pasakė:

— Policininkas dar guli scenoje. Uždangą kėlė ir nuleido jau šešis kartus, o jis vis dar

guli.

Tėvui Braunui iškrito ir rankų maldaknygė, ir kunigas stovėjo, lyg žmogus, visai nustojęs sąmonės. Bet jo pilkos akys ėmė blizgėti, ir jis paklausė:

— Dovanokite, pulkininke, kada mirė tamstos žmona?

Šitas keistas klausimas, atrodė, neturėjo jokio ryšio su įvykusia vagyste.

— Žmona? — nustebęs pakartojo senas karys. — Ji mirė prieš du mėnesius. Jos brolis Džeimsas atvažiavo savaitei praėjus po jos mirties.

Mažasis kunigas pašoko, kaip pašautas kiškis.

— Greičiau! — sušuko jis, — greičiau! Elkime apžiūrėti policininko!

Jie nėrė po uždaną ir kad kiek būtų parmušę Kolumbiną ir klouną, kurie pašnabždomis kalbėjosi ir atrodė labai laimingi. Tėvas Braunas pasilenkė ir tarė:

— Chloroformas! Kodėl tik aš pirmiau nepagalvojau apie tai!

Visi tylėjo nustebę. Pulkininkas lėtai tarė:

— Paaiškinkite mums, ką visa tai reiškia!

Tėvas Braunas staiga nusijuokė ir pasakė:

— Džentelmenai! Dabar aš neturiu laiko aiškinimams. Aš tuoj pavysiu nusikaltėlį. Šis garsus prancūzų komikas, vaidinęs policininko rolę, šis genialus numirėlis, su kuriuo šoko Arlekinas ir kurį jis mėtė į visas puses, — tai... — Jis nebaigė ir pasileido bėgti iš kunigo kambario.

— Tai — kas? — spėjo jam įkandini sušukti Fišeris.

— Tikras policininkas, — atsakė tėvas Braunas ir dingo tamsumoje.

Laurų ir amžinai žaliuojančių medžių skliautas net šią žiemos naktį mėnesienos šviesoje sudarė pietinio peizažo vaizdą. Ryškiai žali siūbuojantieji alurai, gili dangaus mėlynė, mėnulis, lyg didžiulis kristalas — visa tai buvo nesuvokiama romantiška. O aukštai, medžių šakose kažkokia keista figūra, bet jau ne romantiška, o tik nereali. Visa ji švyti, lyg dešimt milijonų mėnulių; jai judant tikrojo mėnulio šviesa žydrai liepsnoja. Švytinti ir drąsi figūra vikriai šoka nuo mažo meduko į didelį šakotą medį ki-

Imperatoriaus Augusto statytų rūmų griuvėsiai. Prie statybos darbų dirbo tūkstančiai nelaisvėn paimtų vergų.

(Iš Dr. A. J. Gussen knygos "Aukšta kultūra — žiaurūs žmonės").

toje tvoros pusėje. Ten jis sustoja, nes pastebi kažkokį šešėlį ir girdi iš apačios balsą.

— Ką gi, Flambeau, jūs iš tikro panašus į skraidančią žvaigždę, bet atsiminkite, kad skraidanti žvaigždė visada virsta krintančia.

Aukštai, lauro šakose, švytinti, kaip sidabras, figūra pasilenkia ir klausosi mažo žmogelio žodžių.

— Tai buvo atlikta iš tikro virtuosiškai, Flambeau. Jūs atvykote iš Kanados (reikia manyti, su biletu iš Paryžiaus!), vos savaitei pralinkus po ponios Adams mirties. Niekas nebuvo linkęs tokiu momentu varginti jus klausimais — labai gudriai sugalvota, iš tiesų! Dar gudriau jūs sugebėjote išknisti viską apie "skraidančias žvaigždes" ir Fišerį. Čia buvo tik gudrumas. Bet toliau jūs parodėte tikrą genialumą. Žinoma, jums buvo labai lengva pavogti briliantus visai nepanaudojus pokšto su asilo uodega, kurią jūs stengėtės prisiegti prie Fišerio frako skverną. O dar vėliau jūs pralenkėte pats save!

Sidabrinė figūra delsia lyg užhipnotizuota, nors jai nesunku pabėgti; žmogus medyje atidžiai žiūri į žmogelį apačioje.

— Taip, Flambeau, — sako tėvas Braunas, — aš žinau viską. Aš žinau, kad jūs labai gudriai sugebėjote įpiršti visiems tą pantomimą ir gauti iš jos dvejopos naudos. Pradžioje jūs tik norėjote be jokio triukšmo pavogti briliantus, bet vienas iš jūsų bendrininkų įspėjo jus, kad čia jūsų laukia prityręs seklys, kuris tikisi sučiupti jus in flagranti. Eilinis vagis būtų buvęs dėkingas už įspėjimą ir būtų pabėgęs, bet jūs — poetas. Jums tuoj kilo geniališka mintis paslėpti briliantus bufatorių brangenybių tarpe. Jūs nutarėte, kad policininko pasirodymas atrodys visai natūralus. Garbingasis seklys išėjo iš Putni policijos nuovados ir pateko į spąstus. Kai atsidarė durys, jis įėjo ir atsidūrė scenoje, kur buvo vaidinama kalėdinė pantomima. Ten šokantis Arlekinas galėjo stumdyti jį, mušti, spirti ir užmigdyti chloroformu. Visa tai buvo sugalvota geniališkai. O dabar, tiesą pasakius, tamsta gali gražinti man briliantus.

Žalia šaka, ant kurios svyruoja švytinti figūra, šlama lyg nu-

stebusi, bet balsas apačioje tęsia:

— Aš noriu, kad jūs man juos atiduotumėte, Flambeau, ir aš noriu, kad jūs baigtumėte tokį gyvenimą. Jūs jaunas, turite garbės ir humoro jausmų, bet verčiantis tokia profesija jų užteks neilgam. Galima laikytis tame pačiame gėrio lygyje, bet dar niekam nebuvo pavykę išsilaikyti tame pačiame blogio lygyje. Šitoks kelias veda pakalnėn. Geras žmogus geria ir sužiaurėja; teisingas nužudo ir paskui priverstas meluoti. Aš pažinojau daug tokių, kaip jūs, taurių plėšikų, linksmų vagių, nuo kurių nukentėdavo tik turtingieji; bet jie visi pagaliau virsdavo niekšais. Morisas Blumas buvo savo įsitikinimais anarchistas, vargšų globėjas, o virto niekšingu šnipu, ir skundiku, kurį išnaudojo ir niekino abi pusės. Harry Bark, judėjimo "Pinigai — visiems!" organizatorius, buvo labai taurus, o dabar gyvena pas savo vargšę alkaną seserį ir prageria paskutinius jos skatikus. Lordas

(Tęsinys 7-me pusl.)

Budrikas 48 metus prekyboje

Dėkoja kostumeriams už pirmąją mūsų lietuviškoje įstaiigoje.

Kviečiame širdingai ir ateityje pirkti pas mus reikalingų namams daiktų: baldų, televizijos aparatų, elektrinių reikmenų, brangenybių, stereosoninių fonografų.

Užtikriname gerą prekių kokybę, mandagų patarnavimą ir prieinamas, žemesnes, kaip kitur, kainas.

Budrik Furniture

3241 So. Halsted Street

CALUMET 5-7237

Atdara pirmadienių ir ketvirtadienių vakarais iki 9:00 val.

Budriko radijo programos transliuojamos iš WHFC, 1450 kil. radijo stoties sekmadieniais 45 minutes nuo 2:15 val. popiet. Dainų, muzikos, mįslių kontestai.

Lietuviško teatro reikšmė tautiniam atgimimui

Mūsų laikraščiuose neseniai buvo paminėta pirmojo lietuviško spektaklio 60 metų sukaktis. Būtent, Palangoje 1899 m. rugsėjo 1 d. (pagal seną stilių rugpiūčia 20 d.) buvo viešai suvaidinta komedija "Amerika Pirtyje". Į tą vaidinimą buvo atvykę nemaža žmonių, net iš tolimesnių vietų. Kiek atsimenu, ir mano tėvas su kitais savo draugais, nuo Mariampolės ir Liudvinavo, buvo nuvykęs tada į Palangą. O sugrįždami dar parsivežė kiekvienas po didesnę ar mažesnę pūdelį draudžiamų lietuviškų leidinių, tarp kurių buvo ir "Amerika Pirtyje" komedijos knygutė, išspausdinta Tilžėje 1895 m. Man prisiklausius papasakotus įspūdžius apie tą reikšmingą vaidinimą, buvo labai įdomu tą komediją peskaiityti. Bet savo tarpe tie sugrįžėliai, kai vieną vakarą mano tėviškėj jie vaišinosi, besikalbėdami vis primindavo, kad rusų valdžios pareigūnai į tą įvykusį vaidinimą žiūrėjo kaip į savo pražiopsotą veiksmą. Mat, tada Palanga buvo vadinamoj Kurliandijos, arba Kuršo, gubernijoje, o toji sritis, kurioje buvo daugiausia žiūrėta, kad nebūtų platinama lietuvių spauda, susidėjo iš trijų gubernijų: Kauno, Suvalkų ir Vilniaus, taigi šioj srityje jokiū būdu nebuvo leidžiama ne tik lietuvių spauda platinti, bet ir apskritai visa tai, kas buvo sudaroma pačių lietuvių. Tie sugrįžėliai iš Palangos dar davė sau žodį, kad niekam, ypač mažiau pažįstamiems, nepasakos apie tą Palangoj įvykusį vaidinimą, bet savo tarpe kiekvienas buvo pajutęs savo širdyje padidėjusią energiją tolimesnei veiklai dėl lietuvių laisvės atgavimo.

Kiti vaidinimai, kol dar buvo lietuvių spauda uždrausta, būdavo slapti, atliekami ūkininkų seklyčiose. Ar kitur Lietuvoje tatau būdavo, to negalėčiau pasakyti, bet apie Kalvariją, Marijampolę ir Liudvinavą tokių vaidinimų buvo nemaža. Tačiau į tokius slaptus vaidinimus tebuvo kviečiami žinomieji žmonės, ir ypatingų dekoracijų ar scenų nebuvo, ir daugiausia vis toji "Amerika Pirtyje" būdavo vaidinama. Ir man pačiam prieš lietuvių spaudos atgavimą yra tekę du ar tris kartus būti slaptu aktoriumi.

Kai buvo leista lietuvių spauda, tada jau galima buvo viešai rengti lietuviškus spektaklius. Pirmas toks spektaklis, spaudą leidus, buvo surengtas Marijampolėje. Bet toks pirmas surengimas irgi nebuvo lengvas darbas. Ypač išgaunant iš rusų valdžios leidimą teko padėti nemaža triūso, nes dėl tokio reikalo teko vienur kitur toliau nuvažiuoti. Prie šio spektaklio suorganizavimo daug prisidėjo d-ras K. Grinius ir jo žmona Joana. Bet mums, moksleiviams, tada at-

rodė, kad tada patį didžiausią ir svarbiausią darbą atliko Pijus Grigaitis, kuris ir režisavo ir pats vaidino, ir dar turėjo visur lakstyti, kad išgautų reikiamą rusų valdžios leidimą. Į šį spektaklį prisirinko labai daug žmonių. Ypač stengėsi ateiti tie, kurie platino draudžiamą lietuvių spaudą arba kurie troško, kad toji spauda būtų leista. Kai buvo atidengta scenos uždanga ir pasirodė joje vaidintojai, visi žiūrėtojai buvo apimti didžiausio džiaugsmo, ypač tie, kurie aktینگai kovojo dėl spaudos atgavimo, ir jie negalėjo sulaukyti tojo džiaugsmo išspausdintas ašaras. Pasibaigus vaidinimui scenoje pasirodė pats "Amerika Pirtyje" autorius Juozas Vilkutaitis — Keturakis, kuris savo padėkos žodyje dar pasakė, kad esąs paruošęs kitą komediją, "Šimtas margų", kurioje esanti pavaizduota tų laikų graži svajonė tapti šimtamargio ūkio savininku. Didžiausiomis ovacijomis buvo tada sutiktas J. Vilkutaitis, nes visiems buvo malonu savo akimis pamatyti patį tos komedijos autorių.

Po šito vaidinimo, Marijampolėje, buvo susidariusios teatro mėgėjų vaidintojų grupės daugelyje Lietuvos vietų. Visur daugiausia buvo vaidinama "Amerika Pirtyje". Tais laikais buvo atsiradusių tokių kritikų, kurie stengėsi įrodinėti komedijos "Amerika Pirtyje" menką vertę teatro scenai, bet pats gyvenimas greitai parodė, kad tųjų kritikų įrodinėjimai buvo labai menkaverčiai ir, taip sakant, neišlaikė kritikos, pasireiškusios pačiame gyvenime. Nors buvo taip pat vaidinama nemaža visokių veikalų, bet žmonėms labiausiai patikdavo "Amerika Pirtyje". Dar buvo sudaromi chorai, kurie pasibaigus vaidinimui padainuodavo visokias dainas. Buvo dar sakomi monologai, eilėraščiai. Pertraukomis grieždavo orkestras. Tokius teatrus žmonės buvo labai pamėgę. Ir tokie vaidinimai sudarydavę žmonėms dar stipresnę pasiryžimą kovoti dėl lietuviškės sustiprinimo, nes tais laikais, ypač pirmąjį dešimtmetį po spaudos atgavimo, dar buvo vietų, kur žmonės buvo patekę į sulenkėjimo pinkles. Tarp savęs tokių teatrų lankytojai dar aptardavo naujų draugijų steigimą arba esamų lietuviškų draugijų veiklos sustiprinimą. Tokia padėtis tęsėsi ligi pirmojo pasaulinio karo (1914 m. rugp. mėn.).

Man pačiam yra tekę "Amerikos Pirtyje" komedijos vaidinimuose eiti įvairias roles. Labiausiai man patikdavo paimiti siuvėjo Vinco rolę, nes buvo malonu pavilioti Bekampio gražią dukterį Agotą, o paskui ją palikti pirtyje ir paskubomis išdumti į Ameriką, taigi jai toji Amerika tik pirtyje liko. Taip pat žydėlio

Faibėiko rolę irgi teko keletą kartų pavaidinti.

Kai Lietuvoje 1924 m. rugsėjo mėnesio pradžioje buvo minima lietuvių teatro 25 metų sukaktis, tad spaudoj buvo pasirodę straipsnių, kur tarp kitko buvo pasakyta, jog "Amerikos Pirtyje" autorius esąs miręs 1903 metais kovo 16 d. Mat, kai kurie mūsų žurnalistai buvo susipainioję ir laikė Keturakiu esant vyresnįjį Juozo brolių Antaną, kuris taip pat turėjo gabią plunksną ir dalyvavo užsieniuose leidžiamoj lietuvių spaudoj, būtent: Antanas Vilkutaitis (1864. IX. 20 - 1903. III. 16) buvo "Ckininko" ir "Vienybės Lietuvinkų" bendradarbis, ir dar vieną, kitą knygelę buvo išleidęs.

Tie lietuviški spektakliai buvo vadinami lietuviškais vakarais. Į tų laikų spektaklius buvo žiūrėta daugelio kitokiomis akimis, negu dabar. Jei šiais laikais kas nors apsilanko teatre, tad kreipia svarbiausią dėmesį į tai, ar artistai savo roles gerai atlieka, ar dekoracijos yra geros, ar bendrai visas vaidinimas sudaro jaukią nuotaiką ir ar paties teatro vidaus įrengimai yra gražūs. O tais senesniais laikais atėjusiems į lietuvių teatrą žmonėms ir žiūrintiems į scenoje rodomus vaidinimus beveik kiekvieno širdyje dar prasiskleisdavo lietuvių kovos su įvairiais smaugikais: kovos dėl lietuvių spaudos atgavimo, pastangos išlaikyti žmonėse lietuviybę ir t. t. ir t. t. Ir matant prieš akis, kad jau galima scenoje lietuviškai prabilti, daug kam širdyse imdavo sukltis džiaugsmo verpetai.

Juozas Vilkutaitis — Keturakis savo komedijai pagrindą paėmė iš tikrojo gyvenimo. Jis man pasisakė, kai buvo dar jaunuolis, tad savo gimtinėj, Gulbiniškių kaime, Liudvinavo valsčiuje, esąs girdėjęs žmones pasakojant, kaip vienas jų apylinkės kaimo siuvėjas, turėjęs Vinco vardą, labai troško nuvykti į Ameriką. Mat, tais laikais būdavo daug tokių atsitikimų, kad nuvykę žmonės į Ameriką ir pabuvę vienus kitus metus ir užsidirbę pinigų sugrįždavo į Lietuvą ir nusipirkdavo ūkelį arba ekonomiškai patys tvirčiau atsi-stodavo. Tad ir siuvėjas Vincas nusprendė taip padaryti, bet neturėjo pakankamai pinigų kelionei į Ameriką. Tada (Tęsinys 8-ame pusl.)

Skraidančios žvaigždės

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Emberis, nugrimzdęs į nusikaltėlių pasaulį, iš pradžių įsivaizdavo, kad tai žygdarbis, panašus į riterių laikų žygdarbius; dabar patys niekšingiausiasį Londono nusikaltėliai šantažuoja jį, ir jis turi jiems mokėti. O kapitonas Barijonas, kadaisė garsus džentelmenas — apašas, mirė beportnamyje, pamiršęs iš baimės dėl seklių ir vogtų daiktų pirkėjų persekiojimų, išdavusių ir užsiundžiusių jį.

Aš žinau, Flambeau, čia pat jus vilioja giria, kurioje jūs galite dingti be pėdsako, nelyginant beždžionė. Bet ateis laikas, Flambeau, kai jūs virsite sena žila beždžione. Jūs tupėsite girioje, bet jūsų sieloje viešpataus šaltis, jūsų lauks mirtis, o medžių viršūnės bus visai plikos.

Niekas neatsiliepė į tėvo Baruno kalbą, bet atrodė, kad mažas žmogelis laikė savo priešininką pririštą ilgu nematomu siūlu. Tėvas Braunas tesė:

— Jūs jau žengėte pirmus žingsnius į pakalnę, Flambeau. Pirmiau jūs mėgdavote pasigirti, kad niekadoms nebuvote pasielgęs niekšiška. Šiandien jūs pasielgėte niekšiška. Vagyste įtartas padorus jaunuolis, kurio ir šiaip jau visi nekencia. Jūs verčiate jį išsižadėti mylimos mergaitės, kuri jį taip pat myli. Bet prieš mirdamas jūs įvykdysite dar niekšingesnių nusikaltimų.

Trys švytintieji briliantai krito žemėn. Mažas žmogelis pasilenkė, pakėlė juos ir, žvilgtelėjęs į viršų, pamatė, kad žaliasis medžių narvas jau buvo tuščias: sidabrinis paukštis išskrido.

Tėvo Brauno grįžimas su briliantais buvo tikras triumfas. Visi stebėjosi, kad kunigui pavyko "atsitiktinai" rasti briliantus sode. O ponas Leopoldas malonėjo net nusileisti iš aukštybių ir pareikšti kunigui, kad "jis toleruoja kitų pažiūras ir gerbia tuos, kuriems pagal jų įsitikinimus tenka gyventi nuosalyje nuo žmonių rūpesčių ir pasaulio triukšmo".

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

UŽ 50 DOLERIŲ Į EUROPA

JAV kapitalas yra išradin-gas. Jo savininkai pelno ir ka-pitalo didinimo masinami vis ka-nors naujo išgalvoja. Ir galvoja ta linkme, kad ne vien tik lai-kiniai sau naudą turėti, bet ir kitiems tos naudos duoti tiek, kad ją naudotųsi.

Štai viesučių Sea Coach-Atlantic Lines kompanija su-metė pastatyti laivą milžiną, 90 tūkstančių tonų, kuriame tilptų 6 tūkstančiai keliautojų ir keli šimtai laivo patarnauto-jų. Tos kompanijos atsakingų pareigūnų apskaičiavimu, jei laivas galės pakelti 6,000 kelei-vių, tai juos iš New Yorko uos-to į Europą bus galima nuvežti už 50 dolerių. Dabar Europon atostogauti gali išvykti tik la-biau pasiturintieji. Pereito ka-ro metu daug kas iš kareivių Europoje pabuvojo. Jų daugelis norėtų ten dabar jau kitose gyvenimo sąlygose pasisvečiuoti, deja, tokia kelionė brangoka.

Toks laivas plaukti galėtų Europon kas savaitę per visą vasarą ir pavasario, rudensio dalį. Ne vienas, bet jau du to-kie laivai statomi. Vienas jų tuo pačiu laiku išplauktų iš New Yorko, o kitas iš bet kurio kito Europos uosto. Laivų plaukiantieji turėtų visus pa-togumus su įvairiomis kultūri-nėmis pramogomis, kaip kon-certais, vaidinimais ir kitkuo. Bus įrengtos didžiulės salės. Laivas turės 2,750 kajučių su atskirais įvairiais patogumais kiekviena ir 1,350 kajučių skir-tingesnių. Laivas turės savo te-levizijos ir radijo stotis, kino teatrą ir maudymosi baseiną.

Vieno laivo statyba kaštuoja 80 milijonų dolerių. 70% tos su-mos kompanijai paskolino V. Vokietijos vyriausybė. Vadina-si, ir Vokietija čia yra gyvai užinteresuota. Supranta reika-lą. Juk būsimi keliauninkai vie-šės ir Vokietijoje.

Kadangi tie du laivai pritaikinti tik turistų kelionėms, o turistai keliauja daugiausia va-saros mėnesiais, tai žiemos me-tu laivai turėtų būti be darbo. Tai būtų labai nuostolinga. Bet ir tas laikas numatytas išnaudo-ti. Kada tie laivai stovės be darbo, tai nostuose jų salės bus išnuomojamos kitoms pramo-goms. Tuose laivuose galės da-ryti įvairios organizacijos savo susirinkimus žiemos metu. Jų dalyviai, jei tokių ir tūkstančiai būtų, laive galės nakvoti ir jų restoranuose valgyti. Taip visa apskaičiuota, kad valgis, nak-vynė neatseitų brangiau, negu kitur.

Lukiama, kad po pusantrų metų vienas iš tų laivų jau bus baigtas statyti. Kito darbai bus baigti kiek vėliau.

Ar daug JAV piliečių važiuoja į svetimus kraštus?

Pereitais metais užsienin iš-vyko įvairiomis progomis viso vienas milijonas keturi šimtai dešimt tūkstančių. Jie užsienyje paliko du bilijonus šimtą penkiasdešimt milijonų dole-rių. Tai graži pinigų suma.

Šių metų per pirmuosius ke-turis mėnesius svetur išvyko

177,424 Amerikos piliečių. Jų daugumas plaukė Europon, da-lis Japonijon ir Pietų Ameri-kon.

JAV piliečiai yra judriausi, tai yra mėgsta keliauti ne tik po savo šalį, bet pabuvoti ir svetur. Tai didelis kultūringu-mo požymys. Tik daugiau iš-prusintieji žmonės nori daugiau matyti ir žinoti. Tokie geri kul-tūros stūmėkliai, save ir kitus prusinantieji.

JAV nedaro jokių kliūčių no-rintiems svetur išvykti pasisve-čiuoti, pasidairyti. Visiems to-kiems išduodami užsienio pasai be jokių kliūčių. O Amerikos doleris suteikia galimybių svetur pabuvoti, nes jo, dolerio, įpirkimas duog kur stipresnis, negu čia, JAV, — jo pačioje tė-vynėje. Tad kas gali, tie ir vyksta svetur vasaroti. Apsukresnis ten atostogaudamas pi-giau pragyvena, negu Floridos ar Kalifornijos vasaravimo vie-tose.

Taigi, veržlusis ir išradingas (Tęsinsys 12 pusl.)

Lietuviško teatro ...

(Tęsinsys iš 7-to pusl.)

Jis sugalvoja prisivilioti vieno ūkininko dukterį, gauti iš jos pasogos sąskaiton reikiama sumą pinigų ir paskui, apga-vus merginą, išdumti į Ameri-ką. Taip ir buvo padaryta; priviliojami mergina buvo pa-likta pirtyje prieš išvažiuojant. Taigi tai merginai visa ta Ame-rika tik pirtyje liko.

Savo slapyvardį (Ketura-kis) J. Vilkutaitis prisiėmė, kaip jis man pats pasakojo, todėl, kad jo draugai buvo juokais pavadinę jį keturakiu. Mal, dar būdamas jaunas J. Vilkutaitis nuvyko į Kalvari-ją ir ten pats pasirinko sau akinius. O jo draugai, pama-tę jį nešiojant akinius, ėmė jį juokdamiesi vadinti keturakiu, nes tie akiniai buvę dar kitos dvi akys, tad išviso susidarė keturios.

Jei Juozas Vilkutaitis būtų dar gyvas, tad šių metų pava-sarį būtų atšventęs 90 metų sukaklį (gimė 1869 m. kovo 1 d.). Bet jis mirė Vokietijoje, Augsburgėje, 1948 m. rugsėjo 11 dieną, lygiai prieš vienuoli-ka metų, tesulaukęs 79 metų. Savo jaunose dienose, be ko-medijos "Amerika Pirtyje", jis buvo prirašęs lietuvių spau-doj eilę kūrinių humoristi-nio pobūdžio ir bendrai buvo prisidėjęs prie tos veiklos, ku-rijoje dalyvavo kovotojai dėl lietuvių laisvės. Ir tokia da-bar proga prisimenant Juozo Vilkutaičio visą veiklą pajun-tam širdyje didelis jam pag-arbumas, o jo artimiausiems asmenims, gyvenantiems Ame-rikoje, jaučiamas noras pa-reikšti užuojautą, būtent: jo žmonai Magdalenai, dukte-rims: Danutei Mikoliūnienei, Aldonai Ambrazienei, Leoka-dijai Civinskienei, Birutei Ged-vilienei, ir sūnams: Viktorui ir Vytautui Vilkutačiams.

A. Kelmūtis

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadienį tikrai susitarus

PR 6-1795, rez.: Batavia, Ill., 4287MI

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smėgenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: Portsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630

Dr. Gražina-Irena KAGANIEC

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatšiliepia žaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

DR. MARGERIS

grįžo iš Lietuvos ir priima ligonius nuo 2:00 iki 4:00 val. po pietų ir nuo 6:00 iki 7:00 val. vakaro kasdien, išskyrus sekmadienį.
3325 SO. HALSTED ST.
YArds 7-7299

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet, 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezidencijos: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val. Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2244

Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. SILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Ban-dazai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.

Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.

Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.

Išgydo kreivas akis be operacijos.

Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonas: YArds 7-6616

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, SEPT. 12, 1959

Pirmoji atominė bomba sprogo žemėj 1908 metais

Idomūs palyginimai tarp Hirošimos ir Tunguzijos sproginų

Paslaptingas sproginas tolimame Sibire įvyko 1908 metų birželio 30 dieną apie 11 valandą priešpiet. Iš nedaugelio gyvų išlikusių liudininkų pasakojimų buvo padaryta išvada, kad tą dieną bus nukritęs ir bekrisdamas susproges koks nors labai didelis meteoritas. Sprogimo vaizdas iš tolo, kaip mačiusieji atpasakoja, buvo lygiai toks, koks esti atominėi bombai sprostant.

Štaiga "užsidegė visas dangus"

Nuo trenksmo visa žemė sudrebėjo. Nuo garso, už šimtų mylių "ausys apkurto". Karštis buvo toks, kad per kelias dešimt mylių aplinkui sproginio vietą viskas sutirpo ar suanglėjo. Seismografai aplink visą pasaulį atžymėjo fantastišką sproginą, kurio bangos sklido iš kažkur tolimame Sibire. Bet kad tai nebuvo žemės drebėjimas, pripažino visi stebėtojai.

Labai iš lėto pradėjo civilizaciją pasiekti prancėimai iš paties Sibiro gelmių. Pavieniai liudininkai papasakojo apie danguje įvykusią eksploziją, nuo kurios "užvirė visas dangus", kurios karščio ir slėgimo banga nušlavė Sibiro taigos girias per 40 mylių aplinkui sproginio vietą. Jie papasakojo apie keistą debesį, kuris toje vietoje pakilęs išsilaikė per pusę dienos, nuolat kildamas aukštyn ir keisdamas spalvas, kol palengva išsisklaidė šiaurčių linkui.

Per karą sproginas buvo visiškai pamirštas

Iš tų liudininkų vienas buvo briedžių piemuos, ganęs prie Jenisėjaus upės apie 1,500 galvų briedžių kaimenę. Sproginui įvykus, jis buvo įlipęs į gilų šulinį pasisemti vandens ir ten išliko, o jo briedžių kaimenė buvo pagaluiui nublokšta drauge su giria aplinkui. Upės vingyje aukšto skardžio užuolankoje vienas žvejas išsėjos savo valtį prisirišęs prie kranto. Ir tas išliko gyvas, nors apsvilęs ir aklas. Jo valtis buvo suanglėjusi. Trys medkirčiai, tėvas su dviem sūnumis, tuo metu per 80 mylių nuo sproginio vietos, kartu su savo sukirstais medžiais buvo nublokšti per pusę mylios. Taiigos girios medžiai per 40 mylių nuo sproginio centro buvo išversti lyg suvoliotos kanapės galūnėmis tolyn nuo sproginio centro. Caro laikais tokie dalykai nebuvo skubūs dalykai. Buvo nustatyta, kad kur tai Tunguzijoje bus nukritęs meteoritas. Greit atėjo I Pasaulinis karas ir meteorito istorija buvo visiškai pamiršta.

Tiktai 1927 metais, tai yra 19 metų praėjus, į Tunguzką buvo pasiūsta pirmoji mokslinė ekspedicija. Ekspedicija parsivežė fotografinių nuo-

traukų su išpūdingais išverstų, apanglėjusių, suplotų girių vaizdais ir tų dviejų gyvų likusių liudininkų (briedžių piemens ir žvejo) pasakojimais. Ekspedicija patvirtino prielaidą, kad didžiulis meteoras bus pataikęs nukristi į dyką, negyvenamą Sibiro miškų dykumą.

Ne meteoras, o atominė bomba

Tiesa, ekspedicija parsivežė tris neišaiškintus pastebėjimus, kokių niekuomet nėra buvę meteorui ar meteoritui nukritus. Pirma, tas jau 19 metų trunkas sterilumas (jokio augalo neaugimas) arčiau sproginio centro; antra, nebuvo rasta jokio kraterio, nors toks milžiniškas meteoras būtų turėjęs išsprogdinti ko didžiausią duobę, ir trečia, apylinkės gyventojai labai vengė arčiau tos vietos eiti, kadangi, jie tvirtino, visi, kas tik ten bandė eiti, anksčiau ar vėliau mirė keista liga.

Tuo visi tyrinėjimai ir baigėsi ir per 30 metų niekas nieko naujo nedarė, kol vienas rusų mokslininkas Aleksandras Kazencevas nenuvyko į Hirošimą vietoje patyrinėti amerikiečių per karą numestos atominės bombos pasekmių. Jis čia pastebėjo, kad medžių galūnės buvo taip pat nukirstos žemiau eksplozijos taško ir medžiai apdegti bei išversti į priešingas puses nuo eksplozijos, kaip ir prieš daugelį metų Sibire; taip pat sproginio sukeltas debesis Hirošimoj buvo panašios formos ir spalvų, kaip prieš 37 metus Sibire. Kazencevas priėjo išvadą, kad Tunguzijoje bus sprogsi atominė bomba...

Kelių ekspedicijų patyrimai

Grįžęs Kazencevas savo patyrimus ir teoriją pateikė "aukštesnėms instancijoms", kurios ryžosi siūsti naują ekspediciją į Tunguzkos rajoną su radiacijos matavimo prietaisais, kurių 1927 metų ekspedicija dar neturėjo.

Naujoji ekspedicija tikrai rado, kad sproginio srityje radiacijos buvo daugiau nei nor-

maliai galėtų būti, o apie bertainį mylios į šiaurės rytus nuotariamojo sproginio centro radiacijos koncentracija tebebuvo labai žymi. Ta radiacija buvo pakankamai stipri, kad galėtų sukelti tas nežinomas ligas, kuriomis mirė sproginio srityje vaikščioję čiabuviai. Bet sproginio kraterio ir ši ekspedicija nerado!

Praėjusių 1958 metų vasarą sovietų valdžiai pasiuntė dar vieną ekspediciją, o ketvirtoji ekspedicija ten ir šiuo metu tebėra. Ir juo daugiau faktų ekspedicijos parsiveža, juo karštesni darosi argumentai.

Praeitose vasaros ekspedicijos duomenimis pasiremami Kazencevas ir keli kiti sudarė teoriją, kad Tunguzijoje bus sproges koks nors dausų lėktuvas, skridęs atominiu kuru ir kaip nors sugedęs 1,2 mylios aukštumoje. Štai dėlko didžiausias sproginio impaktas buvo kiek nuošaliau nuo paties sproginio centro, kaip tatau esą atominės bombas sprogdinant aukštai ore.

Visa eilė sovietinių mokslininkų, žinoma, tokiai fantastiškai Kazencevo teorijai pasipriešino ir pernai buvo išvykę privačiai pasirinkti faktų Kazencevui sukritikuoti. Prasi-dėjusi karšta kontroversija tarp Kazencevo šalininkų tebevyksta pilnu įkarščiu.

Oponentų nuomone, sproginas buvo "fenomeno rezultatas"

Dr. Kazencevas šė metų sausio 6 dienos "Literaturnaja Gezeta" laikrašty triumfuodamas sako, kad jo kritikai ir oponentai patys turėję patvirtinti jo, Kazencevo, kalkuliacijas, nustatydami, jog sproginas turėjo įvykti dviejų kilometrų aukštyje, tai yra maždaug 1,2 mylios, ir kad sproginio vietoje jokio kraterio nėra. Kas svarbiausia — tai kad 1958 metų ekspedicija sproginio srityje radusi išbarstytų metalinių dalelių, kurios nebuvo meteorito dalys.

Savo pranešime Sovietų astronominės geodezijos draugijos Maskvos skyriui Kazencevo oponentai padarė dar vieną įdomią prielaidą. Pasmerkę Kazencevo "teoriją" apie erdvėlaivio sproginą, jie

patys pripažino, jog "Tunguzkos meteorito" teorija atpuola, nes nebuvo rasta jokių meteorito pėdsakų nė žymių. Griežčiausi Kazencevo oponentai, profesoriai Kukarinas, Krinovas ir Fesenkovas, sukūrė savo "teoriją", kad, esą, didysis sproginas buvo "fenomeno rezultatas", jei tokia "teorija" bent ką pasako.

Kodėl Amerika atsisakė sauti į mėnulį?

Dabar Kazencevas parašė net knygą, kurią pavadino "Svečia iš visatos", aiškina-damas, kad Tunguzkos sproginas buvo pirmoji atominė eksplozija pasaulyje.

Nors Kazencevas laikosi nuomonės, kad viršum Sibiro taigų sprogo koks nors tarpplanetinis orlaivis, bet savo knygoje ir jis įtaria, kad tai galėjo būti nė sproginas, o sprogdinimas, ir tą jo prielaidą pilnai remia žymus rusų raketų inžinierius Boris Liapunovas. Atominės jėgos prietaisas galėjo būti specialiai pastatytas tam ir taip, kad sprogtų ne pačiame žemės paviršiuje, bet arti žemės paviršiaus, panašiai, kaip ir Amerika planavo išsauti atominę raketą ir ją susprogdinti arti mėnulio paviršiaus. Nuo tokio plano administracijos patarėjai atkalbino, kadangi esą būtų neišmintinga pasirinkti mėnulį atominį sprogdinimą taikiniu, kol nėra aiškiai nustatyta, ar mėnulyje negyvena kokia nors gyvybė, ypatingai tokia, kuri gali pradėti atsisau-dyti...

J. Pr.

DRAUDIMAS NUO UGNIES

Vienas milijonierius giriasi, kiek išleidžias geriams darbams pinigų. Pavyzdžiui labdarybei \$10,000 metams, šiam bei tam dar keli tūkstančiai, na ir religinėms institucijoms po \$5,000. "Reikia šiek tiek apsidrausti gyvenimą ir anoje pusėje", juokavo milijonierius.

— Aišku, aišku, tai geriausia premija nuo ugnies apsidrausti, — pritarė kitas toks.

Senų Romos miesto rūmų vaizdas. Šiuose rūmuose vykdavo Italijos aukštų valstybės pareigūnų posėdžiai. Rūmai seni, bet dar stiprūs. (Iš Dr. A. J. Gussen knygos "Aukšta kultūra — žiaurūs žmonės").

PETER USTINOV

Besparnis Ikaras

(Tęsinys)

Viskas, ką Zaszjadko galėjo pasakyti, buvo tai, kad jis niekada neįsivaizdavo kokia nuotykinga gali būti traktorių gamyba. Knyga, pavadinta "Bėgimai veda į horizontą" pasirodė ir buvo šiltai sutikta doktorinutų kritikų, kurie matomai buvo nuoboduliui neprieinami, nes vienas iš jų net pripažino knygą esant vertingu įnašu į sovietinę industrializacijos literatūrą. Didžiausiai nelaimėi galutinės skonio teisėjas yra net ir sovietinei literatūrai, nes knygos išpardavimas tebuvo slėgiančiai mažas, ypatingai industriniuose centruose. Vieninteliai žmonės, kurie, kaip atrodė, tikrai knyga džiaugėsi buvo kažkurios Kazakstano gentys. Toji misterija niekada nebuvo išaiškinta, nors Zotinas planavo aplankyti minėtą respubliką ir pareikšti padėką už jo įvertinimą.

Tuo tarpu Zaszjadko, kuris visuomet dėkingai prileisdavo, kad pats jo užsiėmimo būdas leis jam pasilikti ten, kur kontraversija jo nepasieks, turėjo savo vargą. Jo Romos Imperijos istorija buvo karštai užpulta kito pasižymėjusio istoriko, pasiremiant tuo, kad Spartakui ir vergų sukilimui nebuvo duota pakankamai vietos bendrame Romos istorijos išdėstyme. Zaszjadko pareiškė gerbiąs kiekvieno požiūrį, tačiau pasiliekęs sau teisę rašyti tai, ką jis jautė esant tiesa. Kiti du rašytojai, nė vienas niekad ypatingai Romos istorijos nestudijavęs, pradėjo puldinėti Zaszjadko už tai, kad jis "daugiau suinteresuotas paties savo nuomonėmis negu pačia istorija."

Šio nemalonaus periodo metu Zaszjadko bandė pasitraukti iš viešo gyvenimo. Vienu metu jis buvo susigundęs parašyti apie Prancūzų revoliuciją, sukilimą, kuris jį giliai domino nuo pat jaunystės; bet tada jis apie tai geriau ir galvojo, nes jokie noro išgarbinti tokį neskrupulingą niekšą, kaip Muratas, kurio vardu rusai pavadino karo laivą. Vietoje to jis nukreipė savo dėmesį į Charlamagne, nes apie jį tebuvo labai mažai proletariškų teorijų. Gyvendamas ramiai mažoje viloje su savo atsidavusia žmona jis dirbo kruopščiai, ir kaip tik tada išleido Zotiną iš akių.

Laikas bėgo ir Zotinas, apvilts nesugebėjimo būti optimistišku, realistišku ir komercialistišku tuo pačiu metu, pasislėpė priedangoje, kurioje dangų matė tiek daug sovietinių rašytojų: pasidarė vertėju. Didžiai nelaimėi jo svetimų kalbų žinojimas buvo toks nepilnas, kad jo mėginimas versti Rabindranatho Tagores darbus buvo ypatingai neap-

galvotas. Po aštuonių mėnesių kovos su trijų žodynų ir vieno Indijos studento pagalba jis išspausdino trumpą eilėraščių žurnale, tačiau tuojau buvo brutaliai užpultas dėl "dekadentiško misticizmo." Rusija dar nebuvo suinteresuota Indijos kultūra, nes ją tebevaldė britai, ir Zotinas pasitraukė iš nelygios kovos. Trumpai pabandė kitą pabėgimo kelią sovietų literatūroje, parašydamas knygą vaikams "Buožė ir Didžioji Raudonoji meška", bet kadangi jis nieko nežinojo apie vaikus ir faktinai jų nemėgo, vaikai negalėjo to nepajusti ir neprapliupti neramomis ašaromis nuolat, kada tik šviesūs kampuoti moralai buvo jiems skaitomi prie užmiegant.

Kritika ir abojumas iššaukdavo Zotine visai priešingą efektą negu Zaszjadko: toli gražu iki pasitraukimo. Jis lankė kiekvieną rašytojų susirinkimą ir buvo daugiau matomas asmeniškai negu raštuose. Jo plaukai pasidarė balti, veidas kontradiktiškoms raukšlėmis išvogtas, kas teikė jam dviprasmišką išraišką kažkur tarp skausmo ir laukinio džiaugsmo; jo burnoje tebuvo likęs tik vienas dantis, lyg surūdijusi plūdė upės žiotyse. Jo pirštai, barzda ir lūpos buvo parudę nuo nikotino ir akiniai, kuriuos jis dabar nešiojo neatrodė, kad jam pagelbėtų, nes jo akys visuomet būdavo primerktos, lyg jam jas skaudėtų. Kaip senas šuva jis uostinėjo orą, atpažindavo kvapus, tačiau susilaikydavo nuo lojimo.

Tik prasidėjus taip vadinamam Patrijotiniam Karui Zaszjadko išleido knygą, vėliau jam atnešusią garsą Teutoniškųjų riterių istoriją. Jis ją buvo baigęs jau 1940 metais, bet negalėjo leisti pasirodyti, kada Rusija ir Vokietija buvo sąjungininkės ir skirtingos komunizmo ir fašizmo pažiūros buvo sujungtos į neįaukų šaltą santykiavimą. Zaszjadko parodė stebinančią praktiškumą savo laiku padarytu pasiūlymu, nes vos tik Hitleris pradė-

jo savo invaziją Rusijon, tuojau pasirodė šis storas tomas apie vokiečių teritorines ambicijas ir brutalumą tryliktoje šimtmečioje; knyga pasidarė labiausiai perkama, nes perpildyta nepelnytu simbolizmu, kuriuo aprūpino laikas. Jis pasidarė akademikas, buvo apkarstytas pasižymėjimo ženklais ir turėjo gana malonų pasikalbėjimą su Stalinu.

Dar kartą atėjo jo eilė priglauti Zotiną po savo sparnu ir, panaudojęs savo nemažą įtaką jis surado savo draugui keletą pasiūlymų rašyti laikraščiams patrijotiškus eilėraščius. Zotinas sugebėjo tai atlikti gana pakenčiamai, nes pavojaus metu kritikos standartai pasidarė paklusnūs jausmams. Po karo Zotinas pabandė parašyti knygą apie karą prieš vokiečius ir suomių, bet, nors faktai ir buvo tikri, tačiau jo netarnavimas armijoj ir nebuvimas niekur toliau į šiaurę nuo Leningrado, neišvengiamai padarė knygą sustingusia ir medine. Greitas normalių santykių su Suomija atstatymas jam irgi nepadėjo ir dėl daugelio panašių priežasčių "Į Baltiją, draugai" teatnešė nepasisekimą.

Apkartęs žmogelis kėlė reikšmingas ovacijas degraduojančiomis draugo Ždanovo patiektais sąlygoms 1946 metų kongrese, kada šis aitrus ir netalentingas teoretikas pareikalavo literatūros persotintos entuziazmu ir heroizmu. Dabar Zotinas buvo šešiasdešimt septynerių metų amžiaus ir buvo apsisprendęs išeiti ir surasti šias apgaulingas savybes, nors tai ir būtų paskutinis iš jo visų darbų.

Ką Ždanovas kalba yra visiškai tiesa. — aiškino jis Zaszjadko gerdamas stiklą kvaso jo verandoje, — ir jis tai puikiai išaiškina. Sovietinėje literatūroje nebegali būti jokių konfliktų, kadangi konfliktai sugestionuoja gerą ir blogą, gi blogis pas mus taip retai pasitaiko, kad nėra jokio tikslo jį parodyti. Tai nėra tipiška, suprantate. Vienintelis konfliktas kuris galėtų dar pasitaikyti, tai būtų konfliktas tarp gero ir geresnio. Kadangi mūsų naujosios literatūros tikslas yra entuziazmas ir heroizmas, savaime suprantama tegali būti tik konfliktas tarp entuziaz-

mo ir ekstazės, tarp drąsumo ir heroizmo. Visa tai tikrai atveria visiškai naujas panoramas.

Zaszjadko nusijuokė. "Kaip inteligentas žmogus", tarė jis, "tu esi tikrai išidėmėtinas asilas."

Zotinas pasijuto įžeistas. "Aš to nepasakiau, Tai pasakė draugas Ždanovas."

— Tatai mane dar maižau stebina, pridėjo Zaszjadko.

Zotinas nusišypsojo. "Tu buvai tikrai gudruolis išleisdamas savo knygą apie teutonų riterius kaip tik tinkamu metu."

— Kaip liūdna, kad mes turime galvoti tinkamumo terminais tokiuose dalykuose, — atsiduso Zaszjadko. — Aš gi negalėjau jos anksčiau atspausdinti ir kas žino, greitai gal ji vėl bus išėjusi iš mados. Tai nepriklauso nuo istorinės tiesos, o nuo to, į kurią pusę šoks mūsų draugai vokiečiai.

Zotinas vaikiškai nusišypsojo. "Nilai Lvovičiau", tarė jis, "padėk man surasti temą."

— Ar tokią, kuri būtų kartu ir entuziastiška ir heroiška?

— Taip.

Zaszjadko žmona buvo mirusi 1943 metais ir nuo to laiko abu senstantieji vyrai labai tankiai matydavosi. Jie viens kitam primindavo tiek daug, kas buvo nepataisomai prarasta. Zaszjadko nusijuokė. Nežiūrint to kad Zotine jis rasdavo daug ko negalėjo pakęsti, jis visgi neįstengė jo nemėgti.

— O ką pasakytum dėl autobiografijos? — paklausė jis.

— Dabar tai tu iš manęs juokiesi.

— Taip.

— Aš esu didelis bailyš, tiek morališkai, tiek fiziškai — taip, net ir meno atžvilgiu — bet visa tai manęs nesulaikys nuo rašymo pačios entuziastiškiausios, pačios heroiškausios knygos, kuri tave nustebins.

— Aš laukiu užgniaužęs kvapą.

Zotinas padarė šešias skirtingas paradžias, bet nė vienos jų netęsė vien dėl to, kad jautė, jog visos jos nėra pakankamos tose savybėse, kurių oficialiai buvo reikalaujama. Jis atrado, kad yra tiesiog neįmanoma rašyti be konfliktų ir pradėjo geiste geisti to sabotaznikų, šnipų ir kontrarevoliucionierių

(Tęsinys 11-me psl.)

Imperatoriaus Konstantino statyti vartai. Dar ir šiandien jie nerodo jokių nusidėvėjimo žymių. Granitas tarytum vakar iškaltas. (Iš Dr. A. J. Gussen knygos "Aukšta kultūra — žiaurūs žmonės").

Besparnis Ikaras

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

paukščių kelio, taip pasitarnavusio sovietų autoriams anksčiau. "Ką gi šioje ašarų pakalnėje būtų Puškinas tuo reikalu daręs?" — Zotinas užklausė Zaszjadko.

— Aš tau pasakysiu aiškiai, — buvo jo atsakymas. — Puškinas būtų išvertęs visą Sekspyrą, visą Baironą, visą Kitsą, visą Šelį ir, jeigu dar būtų pritrūkęs medžiagos, jis būtų pats nusišovęs, prieš tai nušaudamas Ždanovą.

— Tu gali sau leisti taip kalbėt, nes esi akademikas, — tarė nusiminęs Zotinas.

— Ne dėl to kad esu akademikas, bet dėl to, kad esu vienas su tavim.

1953 metais, kada Zotinas buvo septyniadesimt keturių, o Zaszjadko septyniadesimt šešių, mirė Stalinas. Staiga kiekvienas galėjo laisviau atsikvėpti, tačiau, kadangi niekas prie to nebuvo pripratęs, praėjo kiek laiko, kol palengvėjimas pasidarė pastebimas. Sekančiais metais žurnalistas Ehrenburgas išleido savo knygą "Atlydis" ir rodėsi, kad sovietinėje literatūroje prasidės nauja era, ypač dėl to, kad pasikolioti mėgėjas Ehrenburgas tikrumoje buvo atsargus žmogus, profesionalas išlikėlis, apsimetęs degančiu, žmogus, kurio briliantiška inteligencija įspausta į sukčius ir diplomatiškus kanalus tesidangsto tik išviršine nuoširdumo kauke ir kurio rami akis slepia nerviškai oportunistišką protą.

Zaszjadko šitame laukimo laikotarpyje tematydamo Zotiną žymiai rečiau ir jam buvo aišku, kad senas niekšas buvo įsivėlęs į vienokią ar kitokią kūrybinę veiklą. Tada laisvės arterijos dar kartą sukietėjo ir kūrybinis kraujas sustingo. Zotinas atrodė palaužtu žmogui. Jis mažai tekalbėjo, buvo užkietėjęs ir niūriai, nekantriai laukė mirties. Ką tik Zaszjadko bedarydavo ar besakydavo, niekas jo nebepralinksmdavo.

Zaszjadko ramiai darbavosi prie savo knygų apie asyričius ir dar vieną kartą Zotinas nuo jo autolo, kol, vieną atmintiną dieną, prie dašos vartų pasirodė senas, senas žmogelis, keistos išvaizdos, sudžiūvęs, o tuo pačiu metu vėl pripildytas savo jaunystės piktadarytėmis. Zaszjadko vos tik jį tepazino.

— Nilai Lvovičiau, turiu tikrai stebinančių žinių!

— Gerasis Dieve, Arkadijau Petrovičiau, iš kur tu dabar iššokai? Galvojau, kad jau pasimirei.

— Aš tik nudaviau mirusį.

— Sprendžiant iš tavo išvaizdos atrodo, kad tas nudavimas buvo labai įtikinantis.

— Taip. Aš praradau paskutinį dantį.

Prie puoduko arbatos Zotinas paaiškino, kad einą gandai, jog Pasternakas parašęs knygą, pavadintą "Daktaras Živago".

— Tai juk nieko naujo, — atsakė Zaszjadko. — Borisas Leonidovičius darbuojasi prie jos jau kelinti metai.

— Knyga buvo atmesta.

— Tai irgi dar nieko naujo.

— Ne, bet knyga buvo priimta italų leidėjo ir parduota Prancūzijai, Anglijai ir Amerikai! Amerikai!

— Kodėl tai turėtų tave jaudinti? — paklausė Zaszjadko. — Tas neatneš Borisui Leonidovičiui nieko malonaus. Dargi atvirkščiai.

— Nilai Lvovičiau, aš esu septyniadesimt devynių metų amžiaus, — prisipažino Zotinas.

— Man jau neberūpi mano paties saugumas, gi kas liečia mano reputaciją, tu žinai lygiai gerai, kaip ir aš, kad nieko nėra prarasti. Aš svyravau visą savo gyvenimą. Buyau falsyvas futuristas, netikras realistas, prastas poetas, beviltiškas vertėjas, neįmanomas vaikų literatūros rašytojas, bet aš neesu kvailas, Nilai Lvovičiau. Aš neesu kvailas.

Ašaros rinkosį Zaszjadko akyse, kada jis aidu pakartojo: "Ne, tu nesį kvailas."

— Savo metų mačiau daugybę visokių dalykų. Turiu gerą atmintį ir myliu rašyti. Tai yra mano vienintelė aistra. Aš net ir neapsivedžiau dėl to, kad išsiugdžiau vienuolišką prisirišimą prie rašomojo stalo. Na, leisk man kai ką tau pasakyti. Po Stalino mirties mane labai retai tematydavo. Aš rašiau vienintelį svarbų darbą, kurį turėjau savyje; savo išpažintį; išpažintį žmogaus tarnavusio laikui, ballio, kitų įrankio. Aš viską užrašiau, viską. Vardan tiesos aš nedariau sau jokio pasigailėjimo. Aš atskleidžiau save, o kartu atskleidžiau futuristus, formalistus, teroristilius, Ždanovą, Staliną, visą nepakenčiamą konspiraciją, pasityčiojusią iš rusų literatūros ir iš rusų kalbos, tos kalbos, kuria Puškinas, Lermontovas, Nekrasovas, Dostojevskis, Turgenevas, Tolstojus audė savo magiškus garso ir prasmės tinklus. Ir štai aš esu senas. Negalėjau greitai rašyti. Kol pabaigiau laisvė vėl buvo dingusi ir visi išėjimo keliai aklinau uždaryti. Taigi, jei aš būčiau galėjęs tai atspausdinti Italijoje...

Stojo tyla ir abu seniai pradėjo karčiai, tartum vaikai, verkti.

Neilgai trukus žinios apie Pasternako pasisekimą užsienyje pradėjo prisiskinti į sovietų rašytojus, juos sekė paskyrimas Nobelio premijos, kuri buvo gracingai priimta. Nusiminimą Maskvoje sekė lygiai graciškas, bet žymiai liūdnesnis garbės atsisakymas iš autoriaus pusės, po jo gi įvyko didžiulis susirinkimas, kuriame jaunas veikėjas pavarde Semičastny palygino Pasternaką su kiule. Kruščėvas, dalyvavęs susirinkime, buvo pastebėtas triukšmingai plojant kartu su kitais, blizgančiam atsargumo parodymui. Tai buvo prirenkinti partijos solidarumo demonstracija, nežinūrint didelio pavojaus kokybei ir neatsižvelgiant į tarptautinį pripažinimą.

Po viso to Zotinas nuėjo Zaszjadko aplankyti ir pasakė: "Garbė Borisui Leonidovičiui. Jis tikrai pademonstravo, kad plunksna yra galingesnė už kardą. Žukovas dingo nė nemurmėtelėjęs, Molotovas pražuvo iš nakties, vienas Dievas težino kas atsitiko vargšui Bulganinui, Berija išgaravo lyg lietaus lašelis saulės kaitroje, o štai čia tik rašytojas, o kokį triukšmą jis sukėlė niekuo kitu, kaip tik savo vizija, mažyte penkių inčių plunksna ir keletu lapų popieriaus. Aš sakau tau, Nilai Lvovičiau, tai individo pergalė prieš beformę minią."

— Sutinku, — tarė Zaszjadko.

— Kaip kraštas, pasmerkęs asmenybės kultą, mes esame įdomiai paradoksiški. Mes gal būt teesam vienintelė pasaulyje tauta pavadinanti laivus, gatves, automobilių fabrikus ir net miestus gyvųjų žmonių vardais. Jeigu tai dar nėra asmenybės garbinimo kultas, tai jau aš nežinau kas gi yra?

— Dėl to mūsų gatvių, laivų ir miestų vardai taip dažnai turi būti keičiami, — pridėjo Zotinas. — Bet, sugrįžtant prie susirinkimo, reikia pripažinti, kad jis buvo tikrai pažeminantis. Turint omeny, kad Boriso Leonidovičiaus knyga niekada

(Tęsinys 12-me psl.)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pristatymas greitas ir garantuotas. Pas mus galima pirkti medžiagų, laikrodžių, odos, parkerių ir t. t.

OVERSEAS CARGO COMPANY

514 W. PERSHING RD.

Chicago, Ill. Tel. OA 4-9079.

Vedėjas P. Nedzinskas

Anglu Kalbos Pamokos

K. GINEITIS

3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill. Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.

1 dol. 25 ct. val. — privačios

VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAISKAI

Nauja motis ir va. etės atnaujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sąnarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raiščių sutinimą, kurį sukelia artritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jūsų vaistininką.

Pasveikink savo draugus per "Naujėnas".

\$500 iki \$1500 nuolaidos ant naujo 1959 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių. Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL - TRIUMPH SALES — SERVICE

4080 Archer Avenue -- Tel.: Virginia 7-1515

Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar žilap ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimet išitikus, neturėsite jokių namalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043 Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

VISUOMENES MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humaniškesnes vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE. Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruota trimėnesinė žurnalą DARBĄ galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

Besparnis Ikaras

(Tęsinys iš 11-to psl.)

čia nebuvo išspausdinta, tikrai daug žmonių, atrodo, ją jau skaitė. Netgi mūsų gerbiama-
sis sekretorius garsiai plojo, kada jaunuolis Semičastny pavadinu Borisą Leonidovičių kiaule; o man kažkaip nesinori tikėti, jog jis būtų turėjęs laiko perskaityti rankraščius, ypač dėl to, kad jis taip užimtas laisvų rašymu pačiam Eishoweriui.

— Rusų kritikos standartai niekuomet nebuvo aukšti.

— Pakart kritikus, — tarė susijaudinęs Zotinas. — Pagalvok apie Pasternako garbę — būti pavadintam kiaule šią nuomonę indorsavus mūsų didžiųjų, heroiškesniųjų, entuziastiškesniųjų vadų susirinkimui, kurie, viršum viso ko nėra kalbamosios knygos skaitė. Mano brangus Nilai Lvovičiau, tai viršija net kankinių garbę.

— Tu jam pavydi,

— Taip, aš jam pavydžiu, — prisipažino Zotinas.

...Po keletos dienų Zotinas pasirodė Italijos ambasadoje. Nusėbūsiams kultūriniam attache jis atidengė visą ekstravagan-tišką istoriją. Attache būdamas ir kultūringas, ir italas buvo kraštutiniai mandagus ir pažadėjo pristatyti jo didžiulį ir išdarytą rankraštį leidėjui, kuris taip kilniai įstatė Pasternaką į jo Kryžiaus keilius. Zotinas išėjo pakilioje dvasioje ir rodėsi, kad jis su kiekviena diena darosi jaunesnis. Kad apsidrausti nuo tų, kurie galėjo būti matę jį lankantis Italijos ambasadoje jis visiems pasakė užplanavęs parašyti didžiulę triologiją apie Risorgimento ir kad buvo nuėjęs paieškoti kai kurių techniškų knygų.

Tačiau nebuvo jokių bėdų ir dienos slinko nekantriai žinių belaukiant. Tada, vieną dieną prie Zasadko dačos vartų pasirodė žmogus. Jis nebuvo tas velniškasis Zotinas, o mažas palaužtas žmogelis, po pažasčia pasispaudęs didžiulį rankraštį, kuris atrodė žymiai perdidelis jam nešiotis.

— Kas atsitiko? — sušuko Zasadko.

— Perskaityk šita. Tu gerai moki kalbas, — tarė Zotinas silpnu, prislėgtu balsu.

Zasadko paėmė prie rankraščio pridėtą laišką ir jį perskaitė. Laiškas buvo rašytas prancūziškai.

— Man visai nesvarbu, kas ten rašoma, sumurmėjo Zotinas beskaitančiam Zasadko. — Jie sugražino rankraštį ir to man pakanka.

— Čia parašyta, kad tai nėra iš tos rūšies knygų, kurių jie ieško, — tarė Zasadko. — Jiems atrodo, kad knyga yra įdomi, tačiau per daug išėsta ir vietomis per daug puolanti, kad būtų efektinga.

Raudonumas sugrįžo į Zotino veidą. "Prakeikimas, prakeikimas, prakeikimas su tais

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPT. 12, 1959

vakariečiais ir jų išdidumu. Kas jie, po velinių, galvoja esą?"

— Tai nelaimė, — pratarė Zasadko.

— Nelaimė, — sustaugė Zotinas. — Aš esu rusų rašytojas, ar girdi? Rusų rašytojas vertesnis už dešimtį Gabrielių d'Annunzio. Kaip jie drįsta mane traktuoti nelyginant vietinį pradedantįjį! Kaip jie drįsta iš viso savo tokį atmetimą aiškinti!

— Tu darai klasišką visų mūsų rusų daromą klaidą, — tarė Zasadko kietai, net piktokai. — Arba mes vizginame prieš Vakarus uodegą, arba juos įžeidinėjame. Mes niekuomet negalime jų traktuoti lygiais. Arba mes visi tarpusavyje kalbamės blogai prancūziškai, kaip kad darydavome anomis dienomis, arba paskelbiame prancūzų kalbą esant žemesnei kalba. Arba mes imituojame jų technologiją arba laikome ją net paniekos neverta. Mes priimame Nobelio premiją savo mokslininkams, bet atsisakome jos priimti savo rašytojui. Kada gi pagaliau tas juokingas kompleksas baigsis? Seniau mes puolėme Čaikovskį, kad jis nebuvo pakankamai rusiškas ir išjuokėme Glinką, kad šis buvo per daug rusiškas. Mes ne kiek nepasikeitėme. Būti rusu nėra nei geriau, nei blogiau, negu būti kuo nors kitu, tai tėra tik tai skirtinga. Kodėl mes negalime to priimti?

Zotinas įsiuto. "Būti rusu yra geriau, negu būti kuo nors kitu", šaukė jis.

— Vakar būti rusu buvo blogiau, negu būti kuo nors kitu, pagal tave. Tu negalėjai tverti belaukdamas pripažinimo užsienyje.

— Tu esi vakariečių šalininkas ir išdavikas! — raudėjo Zotinas.

— Ne, Arkadijau Petrovičiau, nelaimė yra pačiame tavyje, gerasis, kvailas žmogau. Yra vienas dalykas, kurio tu niekad nepajėgei išmokti ir tai yra laukti. Skubėti reiškia žudyti savo talentą. Mielas drauge, norint pasiekti saulę, neužtenka vien pašokti į orą.

Zotinas pasižiūrėjo į Zasadko priekaištingu žvilgsniu ir išėjo.

Zasadko pajuto tylą ir jo svajonės pasibaigė. Apsidairęs aplink pastebėjo, kad kiekvieno kambaryje akys buvo nukreiptos į jį. Draugas Grigalka dar vis stovėjo ant paaukštinto ir buvo aišku, kad demaskuojančioji kalba apie Pasternaką tik ką pasibaigė. Kiekvienas, įskaitant Grigalką, žiupojo į jį dėl to, kad jis matomai tebuvo vienintelis neįsijungęs į plojimų audrą, kuria tradiciniai įprasta pasveikinti aukšto moralinio tenoro kalbą.

— Na, — pagalvojo jis, — esu jau aštuoniasdešimt vienerių, nežūrint viso ko. Jie turės man atleisti, atsižvelgdami mano amžiaus.

Tyla tęsėsi su nemažėjančiu

Už 50 dol. . .

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

JAV kapitalas, tai yra to kapitalo tvarkytojai visa tai apskaitė ir sumetė iš to padaryti gerą biznį. Jie nori suteikti galimybę ir maižau pasiturintiems išvykti atsikvėpti Europon. Kartu pasirūpina, kad toji kelionė būtų įdomi, įvairi, kad ji masintų ir kitus vykti. Amerikiniai verslininkai yra įpratę iš didesnės apyvartos sudaryti kapitalą. Todėl čia sukama galva, kaip ir kam susirasti daugiau vartotojų.

— J. Vlks.

įtempimu ir Grigalkos akinių stiklai dar kartą blykterėjo. Zasadko dabar mažiau pritarė kontraversijai, negu būdamas jaunesnis. Į šį prakeikimo susirinkimą jis atėjo tik dėl to, kad prižiūrėtų, jog Arkadijus Petrovičius nepasirodytų kvailiu. Jis buvo persenas, kad jam rūpėtų, ar Borisas Leonidovičius buvo kiaulė, ar hijiena, ar ne. Kaip ten bebūtų viską paėmus krūvon jis gyvulius vistiek mėgo labiau, negu žmones. Jis padarė paskutinę nuolaidą, supliaukšėdamas rankomis vienintelį kartą ir išduodamas pistoleto šūvio garsą. Tada jis pažvelgė į Zotina iš po savo baltų antakių, bet Zotinas buvo nususukęs į šalį.

Vertė la

JUOKAI

Moterų tarpe

Dvi draugės kalbasi ir viena antrai skundžiasi: "Pamanyk, kaip baisu. Šiomet aš jau būsiu 28 metų amžiaus. — Nusiramink, atsako draugė, su manim tas pats dalykas, o aš dėlto nesisieluju!

— Bet tu neturi pamiršti, — atsikirto pirmoji, — kad man tai dar pirmą kartą, o tu per metų metus jau esi apsipratusi!

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS

LYGINIMAS, DAŽYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDZIAI: KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. šeštad. iki 12 val. dieną, sekmad. uždaryta.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136
M. ČESAS

Lione Jodis - Mathews

STANKUS Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.

Ofiso ir namų telefonas:

PROspect 8-2013

7403 So. Western Ave.

CHICAGO 36, ILL.

PERKRAUSTYMAI MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda

ZEMA KAJNA

R. ŠERENAS

2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

1960 METŲ TV APARATAI

išsimokėtinai. — Priimam senus.

RADIJAI, FONOGRAFAI,

VOKIŠKI APARATAI.

PARDAVIMAS IR TAISYMAS.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA, 1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Solistė Lione JODIS - MATHEWS

Rūtos chorui palydint yra įdainavusi eilę lietuviškų dainų high fidelity ploktelėje — "Dainos iš Lietuvos".

Galima gauti kiekvienoje lietuviškoje radijo stotyje arba siunčiant užsakymus adresu:

ALEX MATHEWS,

256 Union Avenue,

Brooklyn, N. Y.

Albumo kaina \$4.98.

Krautuvėms siunčiame platiniui, duodame didelę nuolaidą.